

LIETUVIŲ

DIENOS

KANADOS LIETUVĖ AUDĖJA

LITHUANIAN DAYS
JANUARY, 1955

1955 M. SAUSIO MĖN.

TURINYS

CONTENTS

Dr. Br. Nemickas, LIETUVOS BYLA TARPTAUTINĖJ POLITIKOJ	3
NE SKALDYTIS, BET JUNGTTIS, pasikalbėjimas su LLS-gos pirm. J. Audėnu	5
Stp. Zobarskas, IŠTREMTIEJI	8
Vincas Kazokas, STABAI; PAKLYDĖLIS	9
Dr. J. J. Bielskis, AMERIKOS LIETUVIAI LIETUVOS LAISVĖS KOVOJE	9
LIETUVIŠKUOSE BARUOSE	10
Kan. dr. J. B. Končius, MUS LAUKIA DIDELI DARBAI	11
VI. Adomavičius, GARDNERIO IR GREENFIELDO LIETUVIAI	12
O. L., LIETUVIŠKAS SŪRIS UŽKARIAUJA AMERIKĄ	14
NAUJOS KNYGOS	17
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI?	17

ARTICLES IN ENGLISH

PRUSSIAN LITHUANIA'S FIGHT FOR FREEDOM by V. Pėteraitis	19
THE HARDSHIPS OF PRUSSIAN LITHUANIANS by A. Lymantas	20
A PHENOMENAL TASK, a Review of Crosses , by Efrėn Reveles	21
MOONLIGHT, a Short Story, by J. Savickis	21
CAMOMILE by J. Baltrušaitis	22
UNITED LITHUANIAN RELIEF FUND OF AMERICA	23
MINDAUGAS, THE FIRST KING OF LITHUANIA by V. Adomaitis	24
BOOKS	24
LITHUANIANS MAKE NEWS	25
LITHUANIAN AFFAIRS IN THE AMERICAN PRESS	26
LITHUANIAN RECIPES by J. Skiparytė	26

Juozas VITĖNAS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Leonard VALIUKAS	Vyr. Redaktoriaus Pavad. / Managing Editor
Paul PUZINAS	Meno Redaktorius / Art Editor
Juozas TININIS	Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas KOJELIS	Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Milton STARK	Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Vytautas Adomaitis	Anglų klb. Redaktorius / English Editor

REDAKTORIAI ATSKIROSE VIETOSE / ASSISTANT EDITORS—VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; A. BAJORINAS, Toronto, Ont., Canada; VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.; DR. V. A. DAMBRAVA, Washington, D. C.; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; PR. JOGA, Cleveland, Ohio; J. A. JURAGIS, Sydney, Australia; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, Brooklyn, N.Y.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; A. VINGIS, Melbourne, Australia; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; V. ŽVIRZDYS, Madison, Wisc.

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARBAI / PHOTOGRAPHERS—BOSTON, MASS.: VI. Adomavičius, P. Blūmas, D. Čibas, R. Lizdeika; BROCKTON, MASS.: L. Reivydas; BROOKLYN, N. Y.: G. Penikas; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika, A. Stelmokas, Pr. Urbutis; CLEVELAND, OHIO: V. Bacevičius, L. Briedis, V. Valaitis; HARTFORD, CONN.: A. Jaras; LOS ANGELES, CALIF.: Pr. Gasparaitis; MANCHESTER, N. H.: K. Daugėla; NEW YORK, N. Y.: V. Augustinas, V. Maželis; OMAHA, NEBR.: Kun. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA.: H. Misliauskas; WASHINGTON, D.C.: P. Labanauskas; WATERBURY, CONN.: J. Gaidys, V. Vaitkus; WORCESTER, MASS.: J. Sutkaitis; HAMILTON, ONT., CANADA: E. Gumbelevičius, A. Juraitis; MONTREAL, P. Q., CANADA: V. Juknevičius, L. Stankevičius; TORONTO, ONT., CANADA: J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas; AUSTRALIA: N. Butkūnas, P. Sakalauskas; SOUTH AMERICA: L. Kančauskas.

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:

9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: PLymouth 4-1377

"Lietuvių Dienos" yra sujungtos su "Kalifornijos Lietuvių".
"Lithuanian Days" is combined with "California Lithuanian".

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Single Copy 55 c.
PRENUMERATA metams — \$5.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00
SUBSCRIPTION \$5.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00
Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif., under the Act of March 3, 1879

Mrs. A. Veselkis of Canada weaving cloth for Lithuanian national costumes.

Back Cover

Baltic seacoast scene in the Klaipėda (Memel) area, pre-war Lithuania.

"LIETUVIŲ DIENŲ" PLATINTOJAI

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS:
Athol, Mass. — J. Benešiūnas
Baltimore, Md. — K. Bradūnas; A. Česonis
Boston, Mass. — Rev. J. Klimas; S. Minkus; A. J. Jokubaitis, Lith. Furniture Co.
Brockton, Mass. — F. Mandeikis; C. P. Jurgelun; K. Keblinskienė
Brooklyn, N.Y. — "Gabija"; S. Kontrimas.
Chicago, Ill. — A. Aušurienė; J. Karvelis; A. Kartanas; S. Metricks; St. Penčyla; Shimkus; B. Urbonas; A. Valavičius; K. Babickas; VI. Būtėnas.
Cicero, Ill. — B. Stangenbergas
Cleveland, Ohio — "Dirva"; V. Rocevičius; P. Joga.
Detroit, Mich. — P. Polteraitis; "Neringa"
VI. Pauža; Al & Al's Confectionery; M. Šimonis.
E. Chicago, Ind. — E. Vilutis
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis; A. Rudzitis
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis
Greenfield, Mass. — A. W. Dėdinas
Hartford, Conn. — J. Sekys; V. Nenortas.
Kearny, N. J. — J. Vaitkauskas
Kenosha, Wisc. — V. Gaidelis
Linden, N. J. — A. Liudvinaitienė.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Miami, Fla. — Kun. A. Tamolunas;
Newark, N. J. — K. Trečiokas
New Britain, Conn. — J. Liudžius.
Omaha, Nebr. — J. Cicėnas; kun. L. Musteikis; K. Palšiūnas.
Pittsburgh, Pa. — Pr. Žilionis
Philadelphia, Pa. — J. Karaška; H. Misliauskas; L. Meyer.
Providence, R. I. — K. Čiočys
Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas; V. Zmuidzinis; Tulip Variety Store - A. Beresnevičius
Shenandoah, Pa. — J. P. Mačiulis.
Stamford, Conn. — J. Siugzda
Waterbury, Conn. — V. Vaitkus, J. Gaidys.
Waukegan, Ill. — A. J. Sutkus.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas; J. V. Stanislovaitis.
Worcester, Mass. — P. Pauliukonis; "Amerikos Lietuvis".
KANADOJE:
Bedford, P. Q. — V. Brilvicas
Edmonton, Alberta — V. Taraškevičius.
Hamilton, Ont. — J. Pleinys; E. Gumbelevičius.
Montreal, Que. — P. Rudinskas; J. Parojus
London, Ont. — K. Kudukis.
St. Catherines, Ont. — A. Dauginaitė
Sault-Ste-Marie, Ont. — V. Mockus
Sudbury, Ont. — V. Montvilas
Ottawa, Ont. — A. Paškevičius.
Port Colborne, Ont. — J. Skaistys
Toronto, Ont. — V. Aušrotas; A. Kuolas; J. Smolskis; J. Mažeika; A. Bajorinas; "Tėviskės Žiburių" knygynas; Time Cigar Store; Tulip Lunch; P. Kairys Grocery; Atlantic Restaurant.
Windsor, Ont. — O. Ražauskienė.
Winnipeg, Man. — S. Bujokas
ANGLIJOJE:
Kun. J. Kuzmickis, 21 Ann Pl., Bradford 5, Yorks;
D. Daunoraitė, 49 Thornton Ave., London W. 4.
AUSTRALIJOJE:
VI. Balsys, Canberra, A. C. T.; **L. Baltrušas**, Melbourne; **L. Bartašius**, North Geelong; **kun. P. Butkus**, Sydney; **kun. P. Jautulis**, Adelaide; **B. Zumeris**, Melbourne; **J. Skirka**, Cabramatta, N. S. W.

LIETUVIŲ DIENOS

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto žinių agentūros ELTA atstovas K. Čibiras pasauliniame spaudos kongrese Sao Paulo mieste, Brazilijoje, posėdžio metu tarp D. Britanijos ir Japonijos atstovų.

The Supreme Committee for Liberation of Lithuania news Agency ELTA representative K. Čibiras at the World Press Congress in Sao Paulo, Brazil, seated between the representatives from Great Britain and Japan.

LIETUVOS BYLA TARPTAUTINĖJ POLITIKOJ

DR. BR. NEMICKAS, New York, N. Y.

Po antrojo pasaulinio karo JAV politika išgyveno kelis tarpsnius: nuolaidų (ligi 1947 m.), sulaikymo (ligi maždaug 1952 m.) ir išlaisvinimo. Išlaisvinimo politikos tarpsnis, kurį ir dabar išgyvename, prasidėjo maždaug su respublikonų atėjimu į valdžią. Dar prieš 1952 m. rinkimus abi partijos (respublikonai ir demokratai) sovietų pavergtųjų kraštų išlaisvinimą įrašė į rinkimines programas, padarė jį lyg ir JAV užsienio politikos integraline dalimi. Pradžioje naujai išrinktoji administracija nudžiugino pavergtųjų tautų žmones Prezidento pareiškimu, siekiančiu paneigti Teherano ir Jaltos gėdingus susitarimus su Sovietų Sąjunga, ir Valstybės Sekretoriaus J. F. Dulles Senatui pasiūlytą šituo reikalu rezoliuciją. Tačiau Prezidento žodžiai paliko žodžiais, o Valstybės Sekretoriaus rezoliucija dingo Senato stalčiuose. Praėjo jau dveji metai, o vadinamoji laisvinimo politika, neįgydama jokių konkretnių pavergtųjų kraštų laisvinimo formų, praktiškai ligi šiol niekuo neišsikyrė nuo anksčiau buvusios sulaikymo politikos.

Tačiau šiandieną jau pasigirsta JAV spaudoje balsų, pasisakančių už Sovietų Sąjungos provokuojamą sambūvio (koegzistencijos) politiką. Tiesa, sambūvio politika turi įvairių interpretacijų. Tačiau kiekvienu atveju tokia politika reikštų atsisakymą išlaisvinti Sovietų Sąjungos pavergtuosius kraštus; jieškant būdų su sovietiniu pasauliu geruoju gyventi, darant jam atitinkamų nuolaidų; ir duoti laiko sovietams politiškai ir ūkiškai dar labiau įsitvirtinti, apsiginkluoti, kad jų pasaulinės revoliucijos tikslas būtų lengviau pasiekiamas.

Dabar ir kyla klausimas: ar tikrai laisvasis pasaulis yra pasukęs šiuo keliu? Norint atsakyti į šį klausimą, tenka išnagrinėti keletą politinių faktų, kurie vertė vienas laisvojo pasaulio valstybes palankiai nusiteikti (gal tik laikinai) sambūvio politikai, o kitas - tūpčioti vietoje ir deklaruotąją laisvinimo politiką padaryti visiškai nepaveikią.

Kalbant apie Europą bendrai, tenka pasakyti, kad šiuo metu ji yra labiausiai pasinėšusi žengti sambūvio politikos keliu. Didžioji Britanija, praradusi vadovaujamąjį politinį vaidmenį ir nenorėdama pasilikti JAV šešėlyje, iš vienos pusės lyg ir mėgina atsigriebti, o iš

antros pusės turi dar daug neužgydytų žaizdų krašte ir ypač didelių rūpesčių savo kolonijose. Tad ji užsimerkia prieš baisią tolimesnę ateitį ir, apgydžiusi dabarties žaizdas ir sumažinusi rūpesčius, nori dar ramiai pagyventi, tikėdama, kad komunistinę grėsmę atitolins nuo laisvojo pasaulio kas kitas.

Prancūzija, eilę metų liejusi kraują Indo-Kinijoje ir jos dalį 1954 m. praradusi, neįstengė po antrojo pasaulinio karo ligi šiol nei ūkiškai atsigauti, nei politiškai tinkamai susitvarkyti. Prancūzijos kolonijos — Indo-Kinija, Marokas, Tunisas — sudaro jai nepaprastai didelių rūpesčių. Be to, Vokietijos apsiginklavime ji gal ir nepagrįstai jaučia sau tiesioginį pavojų. Prancūzija visų pirma norėtų, kad šitie klausimai spręstųsi jai palankia prasme, ir tik po to galėtų savo politinį dėmesį sukcentruoti pasaulinių problemų sprendimui. Tad ir ji, bijodama iššaukti vilką iš miško, kol kas nediršta aiškiau kalbėti apie sovietų pavergtųjų kraštų išlaisvinimą, bet (ypač pastaruoju metu) jieško motyvų sambūvio politikai.

Trečioji Europos valstybė, eventualiai vaidinsianti didesnę vaidmenį politikoje, yra Vokietija. Tačiau šiandien ji dar pusiau perskrosta, okupuota, demilitarizuota. Pirmieji jos uždaviniai - tai atgauti suverenumą, susijungti su rytine dalimi, apsiginkluoti. Laisvinimo politikos keliu eiti Vokietija yra kur kas labiau pasinėšusi, kaip kita kuri Europos valstybė, nes ir jos rytinė dalis prašosi išlaisvinama. Vadinasi, laisvinimo politika Vokietijai nėra teorinė doktrina ar politinis principas, bet yra savas gyvas interesas, įeinąs į pirminius Vokietijos politikos uždavinius. Tačiau Vokietijos išijungimo į laisvinimo politiką galimybės pareis dar nuo visos eilės aplinkybių.

Iš kitų Europos valstybių laisvinimo politika didesnės paramos negali tikėtis, nes vienos jų (Škandinavų valstybės ir Šveicarija) bet kuriomis aplinkybėmis norės išlikti neutralios, kitos (Italija, Austrija) — dar pačios neatsitokusios ant kojų ir trečios — apskritai nevaidins didesnio vaidmens bendrojoje politikoje.

Laisvasis pasaulis šiandien negali pasitikėti Jugoslavija. Stalinui mirus, atrodo, priešingumai tarp Sovietų Sąjungos ir Jugoslavijos,

Dr. Bronius Nemickas, New York, N. Y., dešinėje, Lietuvos Laisvės Komiteto narys, savo sūnų tarpe; iš kairės dešinėn; Jurgis, Bronius, Kęstutis ir dr. Br. Nemickas. Žiūr. jo str. 3 psl.

Dr. B. Nemickas, New York, N. Y., right, member of the Committee for a Free Lithuania, with his sons; left to right: Jurgis, Bronius, and Kęstutis.

kaip rodo paskutiniai įvykiai, turi tendencijos švelnėti.

Pernai Jungtinės Amerikos Valstybės pralaimėjo du esminius politinius mūšius: vieną Europoje, antrą Azijoje. Europoj sugriauta Europos Gynybos Bendruomenė (EDC), o Azijoje Prancūzijos užsispyrimas neduoti Indo-Kinijai nepriklausomybės privedė prie to, kad Vietnamą teko pasidalinti su komunistais. Be to, galima pranašauti, kad ten komunistai pasieks ir daugiau laimėjimų. Šitie laisvojo pasaulio politiniai pralaimėjimai turi nepaprastai didelės neigiamos įtakos Amerikos laisvinimo politikai, nes Amerika visu savo prestižu stengėsi sukurti Europos Gynybos Bendruomenę ir savo politikos vadovų lūpomis buvo prisiekusi nebeatiduoti daugiau žemių ir žmonių komunistų tiranijai. Tuo tarpu ir viena ir antra išėjo atvirkščiai. Čia Amerikos prestižas nepaprastai nukentėjo.

Vadinasi, Europos valstybių dabartinis palankumas Sovietų Sąjungos paskelbtajai "taikingajai koegzistencijai" ir Azijos valstybių, ypač sovietų kontroliuojamų, provokacinė laikysena neutralizuojamai veikia JAV išlaisvinimo politikos praktišką įgyvendinimą. Betgi vyriausybės aktai aiškiai byloja, kad Amerika yra ištikima laisvinimo politikos doktrinai ir siekia jos įgyvendinimo, kurį nepaprastai apsunkina, kaip matėme, Europa ir Azija. Tiesa, eilė paskutinių JAV aktų (nuolatinis S. Rhee ir Chiang-Kai-Sheko sulaikymas nuo staigesnių žygių, nebombardavimas Dien Bien Phu, neblovimas raudonosios Kinijos ryšium su karo belaisvių nuteisimu ir kt.) leidžia manyti, kad stengiamasi švelninti santykius su sovietiniu pasauliu. Tačiau visi tie švelninančio pobūdžio veiksmai liečia išimtinai Azijos erdvę. Iš to tenka daryti išvadą, kad Amerika vengia karinio susidūrimo su komunistiniu pasauliu Azijoje. Tiesa, JAV sutartis su Kinijos respublika (tiksliau, su Chiang-Kai-Sheko vyriausybe) dėl Formozos ir aplinkinių salelių apsaugos iš paviršiaus lyg ir rodytų Amerikos politikos griežtesnį žingsnį Azijos erdvėje. Tačiau tai

yra nedaugiau, kaip tik Pacifiko gynybos sistemos logiškas tęsinys. Tad ir šios sutarties

nebūtų prasmės laikyti Amerikos politikos posūkiu Pacifiko ardvėje, nes jos tikslas yra tas pats, kaip ir karinės pagalbos paktų su Japonija, Filipinais, Pietų Koreja, pagaliau Australija. Betgi viena tenka konstatuoti, kad ši sutartis neabejotinai susitiprins Chiang-Kai-Sheko poziciją.

Visai kitas vaizdas gaunasi, pažvelgus į Europą. Ten Amerika neina nuolaidų keliu. Nežiūrint nepasisekimo su Europos Gynybos Bendruomene, Amerika toliau ryžtasi suorganizuoti Vakarų Europos karines pajėgas, nepaisydama sovietų išpėjimų. Ji jiesko bendros kalbos su demokratiniam pasauliui nenatūraliu sąjungininku Jugoslavijos komunistiniu diktatoriumi Tito. Tai daroma dėl to, kad būtų galima Europoje suorganizuoti karinis kumštis, reikalingas komunistinei agresijai atmušti. Šiandieną sunku būtų pranašauti, ar šios Amerikos pastangos bus našios.

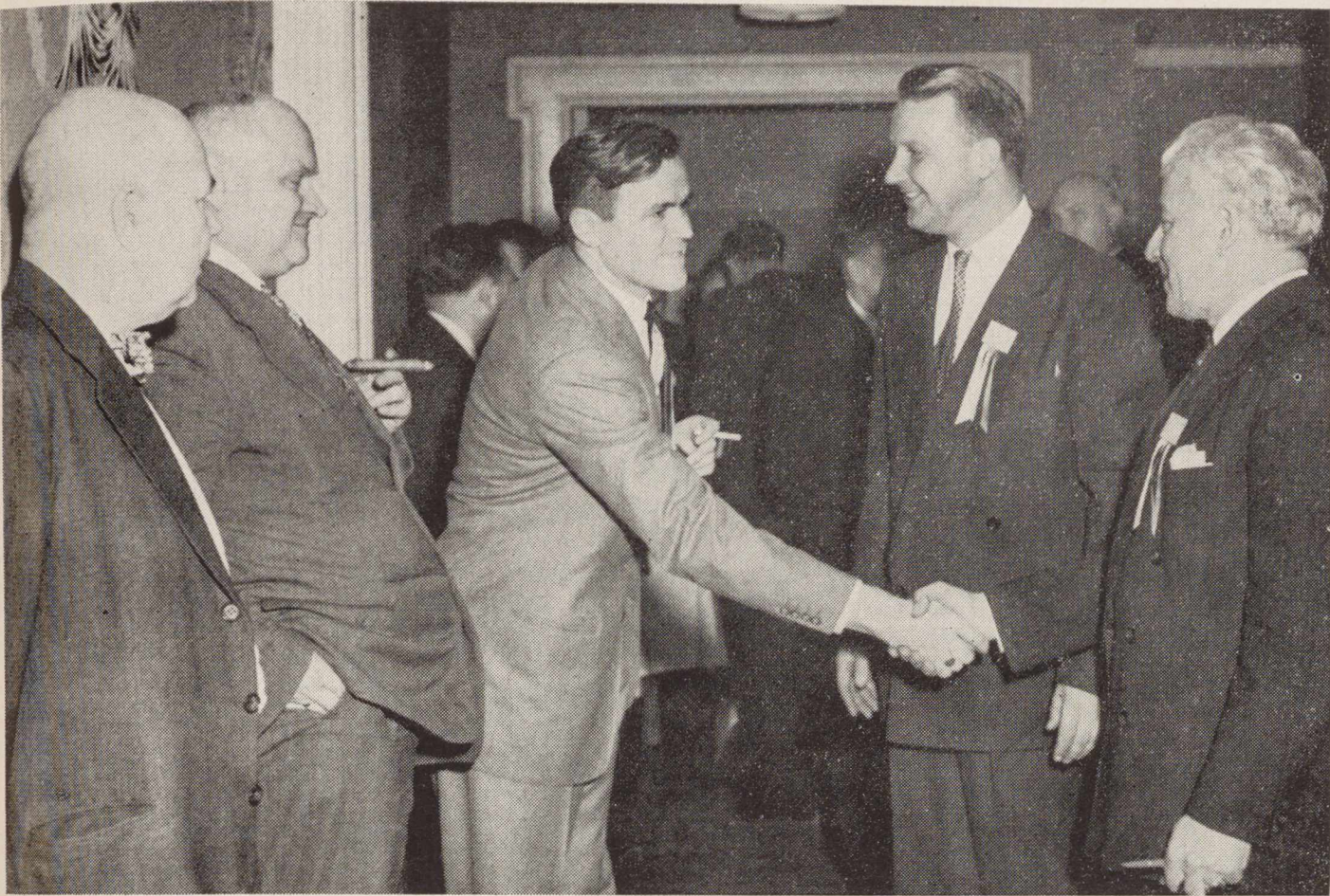
Europos Gynybos Bendruomenei griūvant, padėti gelbėti griebėsi D. Britanija: Churchillis su Edenu pasiūlė, ir Londono konferencija priėmė naują planą, išplečiantį Briuselio sutartį ir šiaurės Atlanto Organizacijos (NATO) instituciją, kad šiuose rėmuose būtų apginkluota Vak. Vokietija. Tokiu būdu Vokietijos apginklavimas, o ne tik jai grąžinant valstybinį suverenumą, bet ir padarant ją NATO pilnateisiu nariu, kur kas labiau padidintų ir jos politinį svorį. Tačiau ir čia dar yra rimtų abejonių, ar šis planas pavyks įgyvendinti, nes politiškai nestabili Prancūzija kartais gali padaryti netikėtų posūkių, o Vak. Vokietija, turėdama daug kitų žaizdų, gali pamėginti jas gydyti

(Perkelta į 7 psl.)

Filipinų prezidentas R. Magsaysay, dešinėje, sveikinasi su kun. dr. J. Prunskiu, vienu iš dienraščio "Draugas" redaktorių, kai jis neseniai savo žurnalistinės kelionės metu, važinėdamas po Australiją ir Azijos kraštus, lankėsi Filipinų salose.

R. Magsaysay (right), President of the Philippines, with the Rev. Dr. J. Prunskis, one of the editors of the Lithuanian daily "Draugas" of Chicago, Ill., who is visiting the Western Pacific and Asia.

Hamiltono, Ont., Kanada, miesto viceburmistras J. A. MacDonald (vidury) sveikinas su J. Matulioniu, PLB Kanados Krašto Tarybos pirmininku KLB Tarybos suvažiavimo metu 1954 m. lapkričio 27-28 d.d. Hamiltone; jų vidury - LB Hamiltono pirm. K. Baronas, kairėje - LB Toronto pirm. A. Šalkauskis ir LB Montrealio pirm. L. Balzaras.

J. A. MacDonald, Assistant Mayor of Hamilton, Ont., Canada (center) shakes hands with J. Matulionis, National President of Lithuanian Canadian Community, at the annual convention of this organization on Nov. 27-28, 1954, in Hamilton, Ont.; they are flanked by Presidents of the same organization of Toronto, Montreal, and Hamilton districts

NE SKALDYTIS, BET JUNGTTIS

PASIKALBĖJIMAS SU J. AUDĖNU,
VALSTIEČIŲ LIAUDININKŲ SĄJUNGOS
PIRMININKU.

— Kiek Valstiečių Liaudininkų Sąjunga maž-
daug turi laisvajame pasaulyje savo skyrių, na-
rių bei prijaučiančių?

— I pastatytą klausimą aprėžtais skaičiais
šiandien negali būti tiksliai atsakyta, nes
tremties ir išeivijos gyvenimas, ypač politinis,
į tikslų skaičių rėmus nesutelpa. Lietuvos
Valst. Liaud. S-ga išeivijoje ir tremty susidaro
taip: JAV veikia kuopos, Kanadoje - klubai,
Pietų Amerikos valstybėse - įvairių pavadini-
mų draugijos ir t.t. Nebus perdėta, jei forma-
liai ar ideologiniai su L. V. S-ga susijusius pa-
dalinius suskaičiuosim iki kelių dešimčių, S-gos
narių, kuriais S-gos vadovybė gali disponuoti
savo veiklai, kelis šimtus, o mažiau aktyvių
S-gos vienminčių - per tūkstantį. Asmenų skai-
čius, kurie S-gai prijaučia, galėtų paaiškėti tik
kuria ypatinga proga, kai tautiečiams išeivijoje
tektų pasisakyti kuriuo svarbiu politiniu klau-
simu balsavimo būdu. Netenka pamiršti, kad
1926 m. per paskutinius laisvus demokratinius
rinkimus į II Seimą Lietuvoje už L. V. L. S-gos
atstovus buvo atiduota visų balsavusių 22% visų
balsų.

Turiu pridėti, kad aktyvieji S-gos nariai iš-
eivijoje yra taip išsiskirstę, kad, esant reikalui,
disponuoti savo žmonėmis Europoje, JAV, Ka-
nadoje, Pietų Amerikos kontinente, Australi-
joje ir net Afrikoje, S-gai jokių sunkumų nesu-
darytų. Be to, L. V. L. S-ga savo veikloje ne
vien skaičiumi remiasi, bet savo ilgų metų
veikla, senomis tradicijomis, dideliu prityrimu
valstybės organizavimo eigoje, kovoje su lie-

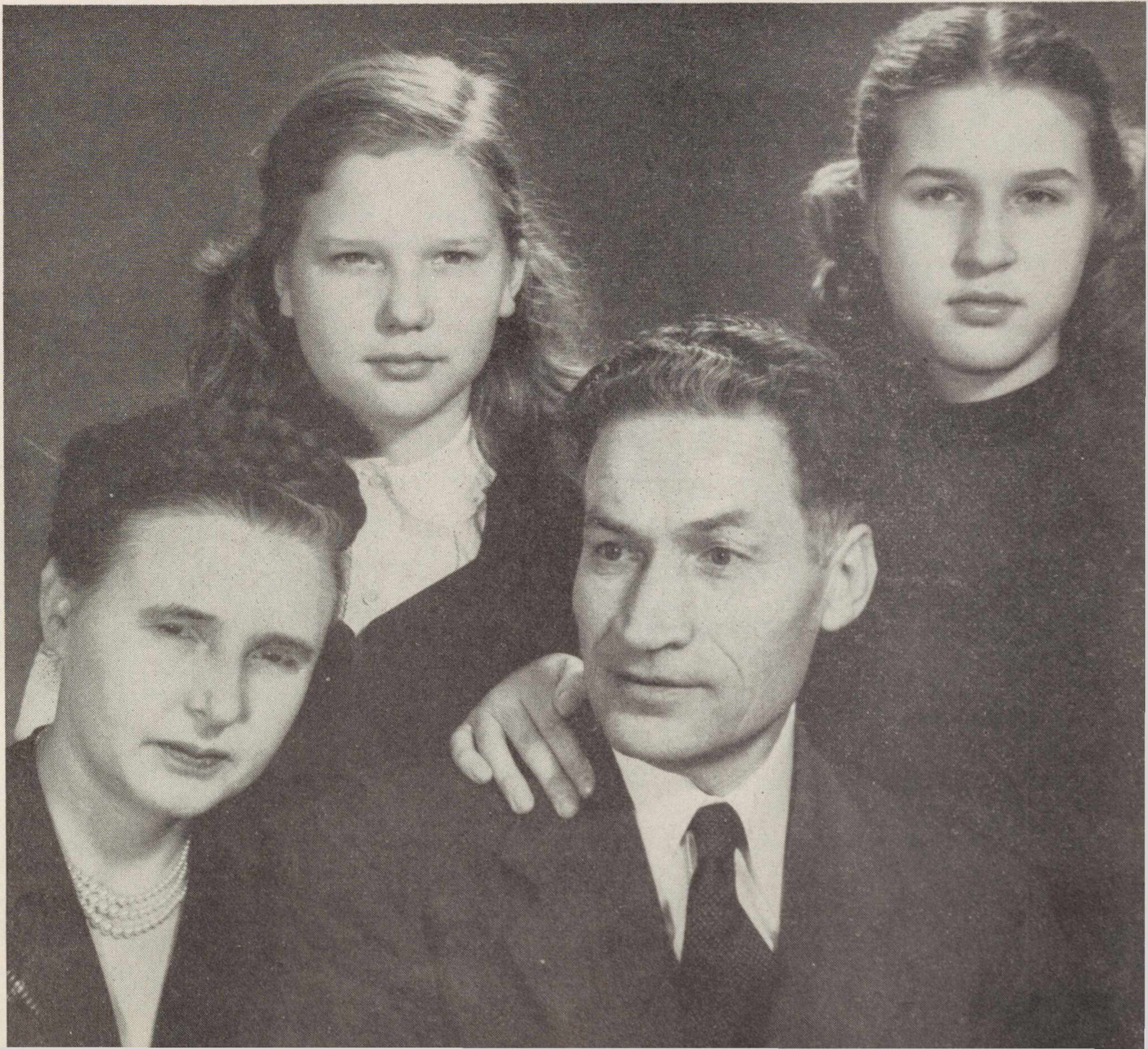
tuvių tautos engėjais ir Lietuvos pavergėjais
dabar ir praeity, demokratiniai humanistiniais
principais ir pareigos pajautimu visuomet dirb-
ti lietuvių tautos gerovei ir Lietuvos laisvei.

— Į ką šiuo metu L. Valstiečių Liaudininkų
Sąjunga kreipia daugiausia dėmesio savo veik-
loje?

— L. V. L. S-gos praeities ir dabarties veik-
loje daugiausia dėmesio buvo kreipiama: 1. kad
lietuvių tauta būtų laisva ir kad ji turėtų savo
nepriklausomą valstybę; 2. kad nepriklausomo-
je Lietuvoje tauta turėtų visas sąlygas demo-
kратиšku būdu vykdyti savo suverenitetą, iš-
saugoti visas piliečio ir asmens laisves ir 3.
turėti savo valstybėje sąlygas, kurios būtų pa-
lankiausios siekti šviesos ir gerbuo visiems
tautos nariams. Kraštui esant svetimųjų pa-
vergtam, L. V. L. S-gos vadovybė, nariai, vien-
miačiai ir prijaučiantieji siekia ir dirba Lietu-
vos išlaisvinimui, jungdamiesi į laisvinimo ko-
vą visur, kur ji yra vedama, ir dalyvaudami vi-
sose Lietuvos laisvinimo, o taip pat lietuvių
bės svetur išlaikymo organizacijose: tautinėse -
Vyriausiąjame Lietuvos Išlaisvinimo Komite-
te, Vykdomojoje Taryboje, Lietuvos Laisvės Komi-
tete, ALT, BALFe, Pasaulio Lietuvių Bendruo-
menėje ir kt., ir tarptautinėse - Tarptautiniame
Ūkininkų Internacionale ir Europos Pavergtųjų
Tautų Seime.

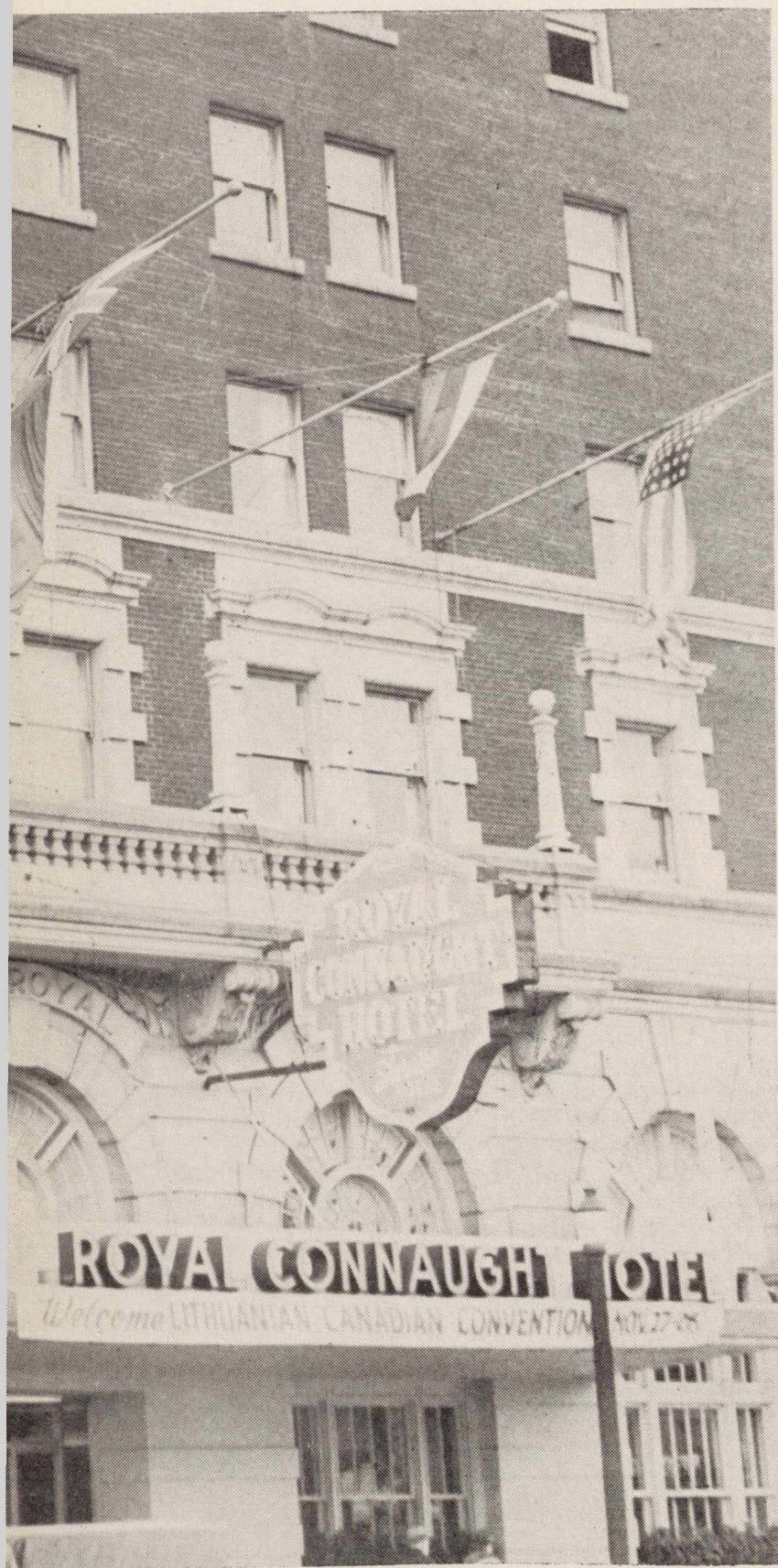
— Ar L. Valstiečių Liaudininkų Sąjungos
žmonės vieningai pritaria dabartinei VLIKo
ir VT veiklai? Jei ne, kokie yra daromi reikš-
mingesni priekaištai?

— Kaip ir kiekvienoje demokratinėje organi-
zacijoje, L. V. L. S-gos nariai gali laisvai pa-
reikšti savo nusistatymą visais, taigi ir VLIKo
su jo Vykdomąja Taryba, veiklos klausimais.
Jei visi yra vieningos nuomonės dėl VLIKo ir
VT reikalingumo, remtinumo ir visokeriopo
stiprinimo, tai tų institucijų veikla ir atlieka-
mų darbų pasirinkimo sritys tokio vieningo
pritrimo negali turėti. Visai natūralu, kad
veiksnių veikloje pasitaiko silpnų vietų ir kad
kai kas, nors ir gindamas VLIKo ir VT pres-
tižą, nenorėdamas pažeisti jų, kaip institucijų,
autoriteto, negali pro silpnos veikimo vie-
tas praeiti užsimerkęs ir jų nekritikuoti. Bet
ir toji kritika yra daroma ne tikslu laisvinimo
institucijas nuvertinti, bet ieškant pozityvių
sprendimų ir būdų jų autoritetui pakelti ir jų
darbui padėti. L. V. L. S-gos vadovybė visada
buvo ir yra pasiryžusi tartis su kitomis VLIKą

J. Audėnas, New York, N. Y., Lietuvių Liaudininkų
Sąjungos pirmininkas ir Lietuvos Laisvės Komiteto narys,
su žmona Olga ir dukromis: Indre Judita (kairėje) ir
Daiva. Žiūr. pasikaibėjimą su J. Audėnu šiame pusl.

J. Audėnas, Chairman of Lithuanian Common
People's Political Association and member of the Com-
mittee for a Free Lithuania, with his wife Olga and two
daughters. - New York, N. Y.

Hamiltono, Ont., Kanada, Royal Connaught viešbutis, kuriame 1954 m. lapkričio 27-28 d.d. įvyko Kanados LB Krašto Tarybos suvažiavimas.

The Royal Connaught Hotel, Hamilton, Ont., Canada, where the sessions of the Lithuanian Canadian Community Council took place in Nov. 27-28, 1954.

sudarančiomis politinėmis grupėmis ir susitarusi kartu su jomis vykdyti mūsų laisvinimo veiksmų stiprinimo darbą.

— Ar L. Valst. Liaudininkų Sąjunga laiko dabartinę VLIKo struktūrą nekeistina? Jei keistina, tai kaip?

— VLIKo struktūrą laikau nekeistina, nes ji paremta sveiku ir pastoviu principu - VLIKą sudaro Lietuvoje veikusios partijos ir kovos sąjūdžiai. Tai VLIKo stiprybė. Jei VLIKą sudarančių grupių skaičius, nekeičiant struktūros, būtų įmanoma sumažinti, tarkim, iki 4-5, ir iš kiekvienos grupės narių skaičių padidinti, VLIKas būtų dar stipresnis.

— Kaip Jūs žiūrite į Lietuvių Fronto, Liet. Rezistencinės Santarvės ir k. stovėjimą už VLIKo ribų?

— Už VLIKo ribų esančios grupės, nors jos būtų ir emigracijoje įsisteigusios, geriau padarytų, jei surastų kelius konsoliduotis su joms artimesnėmis grupėmis - partijomis, esančiomis VLIKE. Esame anglo-saksų kraštų, kur veikia dviejų partijų sistemos, įtakoje. Jei plėsimė VLIKą į 14-15 partijų organą, pasirodytume ne tik juokingais, bet ir visai nesubrendusiems politikoje. Tad ne smulkėti, o patiems konsoliduotis reikia.

— Kaip Jūs žiūrite į New Yorke įvykusius "VLIKą sudarančių grupių pasitarimus"? Ar tai pageidautina naujovė Lietuvos vadavimo darbe? Ar tai nėra VLIKo nuvertinimas?

— VLIKą sudarančių grupių pasitarimai VLIKo nenuvertina ir jo funkcijų nesiima. Šie pasitarimai, kuriuose daugiausia dalyvauja politinėms grupėms vadovaujantys asmenys, sudaro sąlygas pažinti visų grupių nusistatymus įvairiais politiniais klausimais.

— Kokia yra Valst. Liaudininkų nuomonė apie VLIKo santykius su Lietuvos diplomatais ir apie VLIKo pastangas steigti diplomatinės atstovybes?

— L. V. L. S-gos pažiūra į VLIKo santykius su diplomatais yra išreikšta S-gos narių suvažiavimo Clevelande 1954 m. rugsėjo 4-5 d.d. priimtoje rezoliucijoje, kurioje pasakyta: "Tarp VLIKo, kaip kovojančios tautos vadovaujančio organo užsienyje ir Lietuvos diplomatinės atstovų, kaip atsakingų Lietuvos valstybės pareigūnų, turi būti nuolatinis glaudus kontaktas jų daromuose politiniuose žygiuose, ypač gi santykiaujant su svetimų valstybių vyriausybėmis."

— Jums teko būti ministeriu paskutiniojo laisvos Lietuvos vyriausybės; kodėl laisvajame

pasauly esą šios vyriausybės nariai nebando, kaip tokie, užimti savo vietos Lietuvos vadavimo darbe? Ar jie jau visai nurašytini šioj kovoj už Lietuvos laisvę?

— Paskutinioji laisvos Lietuvos vyriausybė užsienin nuo bolševikų nepasitraukė. Čia dabar esą buvę trys tos vyriausybės nariai neturi jokio titulo sudaryti bet kokią naują "veiksmą".

— Kaip Jūs žiūrite į sukilimo pastatytą Laikinąją Lietuvos vyriausybę? Ar ir ji jau nebeturi reikšmės Lietuvos vadavimo kovoje ir laikytina istoriniu dalyku?

— Vokiečių Gestapui įsakius nutraukti savo veiklą, šioji vyriausybė nenuėjo į pogrindį nei nepasitraukė į užsienį. Jos paskutinis aktas buvo vainikas prie Nežinomojo Kareivio kapo. Nuo tada jos nebėra.

— Kaip bendrai vertinate Lietuvos vadavimo padėtį tarptautiniu požiūriu?

— Pavergtųjų kraštų, tarp jų ir Lietuvos, laisvinimas šio meto tarptautinėje padėtyje labai sunkus. Pavergtieji padeda laisviesiems pažinti bolševikus ir jų siekimus, laisvieji tai panaudoja gynimuisi nuo bolševikų. Pavergtieji susilaukia gallesčio ir užuojautos, bet tuo dažniausiai laisvieji ir užbaigia savo pasikalbėjimus, ypač Europoje. Išlaisvinimo idėjos pradeda kartais nublukti ir ten, kur jos buvo stipriai akcentuojamos.

Mūsų pačių stiprybė mūsų pačiuose. Reikia būti ilgam pasiruošusiems. Kiekvienas būkime politinė tvirtovė. Būkime įsijungę į savarakiškas lietuvių organizacijas, sudarančias mūsų pačių išlaikomus veiksmus, nes pavergtos tautos vardu reikia į laisvąjį pasaulį kalbėti dabar, reikia, kad būtų kas kalba ir kai būsimė savo tėvynės išlaisvinimo išvakarėse.

Jau išėjo iš spaudos V. Ramono romanas

KRYŽIAI
anglų kalboje.

Knygos kaina 4 dol. Galima gauti leidykloje: "Lietuvių Dienos", 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Calif., ir pas knygų platintojus.

Kanados Liet. Bendruomenės naujoji Krašto Taryba; pirmoje eilėje iš kairės dešinėn: kun. dr. J. Tadauskas, J. Ramanauskas, dr. M. Arštikaitytė, I. Matusevičiūtė, A. Rinkūnas, J. Kardešis, J. Matulionis, K. Baronas, dr. A. Giriūnienė, M. Yokubynienė, kun. dr. J. Gutauskas, V. Vaidotas; antroje eilėje - P. Januška, F. Valys, J. Mikšys, J. Giedraitis, kun. dr. V. Gidžiūnas, J. Yokubynas, P. Rudinskas, dr. P. Povilaitis, inž. J. Sižys, inž. A. Juozapavičius, inž. P. Lelis, J. Meilus, J. Tamošauskas; trečioje eilėje - S. Čepas, J. Kojelaitis, inž. J. Ksivickas, inž. A. Šalkauskis, S. Dalius, J. Petrašiūnas, V. Barisas, Vl. Antanaitis, K. Grigaitis, dr. A. Šapoka, J. R. Simanavičius ir J. Strazdas.

Members of the Supreme Council of the Lithuanian Canadian Community.

Lietuvos konsulas Brazilijoje A. Polišaitis, švenčiant Sao Paulo miestui 400 metų sukaktį, suruoštos parodos lietuvių skyriuje; paroda buvo atidaryta 1954 m. birželio 21 d. ir tęsis iki 1955 m. sausio 25 d.

Lithuanian Consul in Brazil, A. Polišaitis, at the Lithuanian Exhibit of the Sao Paulo Fair commemorating the 400th anniversary of that city.

Lietuvos byla . . .

(Atkelta iš 4 psl.)
sovietų siūlomą vaistu, juo labiau, kad komunistai nesnaudžia ir, be jiems įprastų grąšinimų, griebiasi ir tokių priemonių, kuriomis mažų mažiausia sumaišomos vakariečių kortos. Kad ir dabar: Paryžiaus konferencijai sutarus (sutartis dar neratifikavusi) Vakarų Vokietijos apginklavimą NATO rėmuose, Maskva įvairiomis progomis pradėjo išpėjinti Vakarus, kad, jei sutartis bus ratifikuota, tuoj būsianti suorganizuota Rytų Vokietijos armija ir sukurta Rytų Europos karinė santarvė, kitaip tariant, sovietinis NATO, nukreipta tariai prieš vokiečių militarizmą. 1954 m. lapkričio 29 d. Maskvoje jau prasidėjo tokia karinei santarvei sukurti Molotovo pirmininkaujama konferencija, kurioje dalyvauja Rytų Vokietijos, Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Vengrijos, Rumunijos, Lenkijos, Latvijos, Lietuvos, Estijos, Ukrainos, Gudijos, Federacinės Rusijos Respublikos ir raudonosios Kinijos (tik stebėtojas, sic!) atstovai. Ši konferencija turi visai kitą prasmę. Tai nėra tarptautinių susitarimų vieta, bet tik bolševikų demonstracija: šitie atstovai nuvyko Maskvon ne susitarti, o tik Kremliaus valdovų įsakymų išklausti. Maskva pati viena sprendžia, kur ir kaip reikia organizuoti karinę atsvarą prieš Vakarus, ir satelitai tą jos sprendimą kantriai ir sąžiningai vykdo. Jei demokratini pasaulis, organizuodamas gynybą prieš komunistinę agresiją, susiduria su visa eile sunkumų, kliudančių susitarti, tai Maskvai agresijos ruošą jokių susitarimų nereikalinga. Čia ir glūdi Vakarų ir Rytų pasaulių

siužetas rinktis konferencijos Ke-politikos skirtingo lankstumo paslaptis. Ir ketvirtą konferencijos dieną (gruodžio 3 d.) Sovietų Sąjunga su savo septyniais satelitais (Albanija, Bulgarija, Čekoslovakija, Rytų Vokietija, Lenkija, Rumunija ir Vengrija) jau pasirašo "sutartį" sujungti savo karines pajėgas vienon vadovybėn (tartum ligi šiol būtų buvę kitaip. Sic!), jei Vakarai ratifikuotų Londono ir Paryžiaus susitarimus, siekiančius apginkluoti vak. Vokietiją.

Sovietams nenuolaidžią Amerikos politiką Europoje liudija dar ir tas faktas, kad Mendes-France pasirašė (Perkelta į 11 psl.)

Viršuje - Pasauliniame spaudos kongrese Sao Paulo mieste, Brazilijoje, lietuviai spaudos darbuotojai susitinka su kitų kraštų žurnalistais Antartikos bendrovės sąjėje; vidury - tos bendrovės direktorius; kairėje - kun. kleb. P. Ragažinskas, "Mūsų Lietuvos" redaktorius; dešinėje - ELTOS atstovas K. Čibiras.

Žemai - Pabaltijo valstybių konsulių suruošto pobūvio pagerbti Pasaulinio Žurnalistų Kongreso atstovų dalyvių grupė; Lietuvos konsulas Brazilijoje A. Polišaitis (antras iš kairės) ir jo žmona (ketvirta iš kairės) kalbasi su Sao Paulo valdžios protokolo šefu Jose Joffre da Silva Mello.

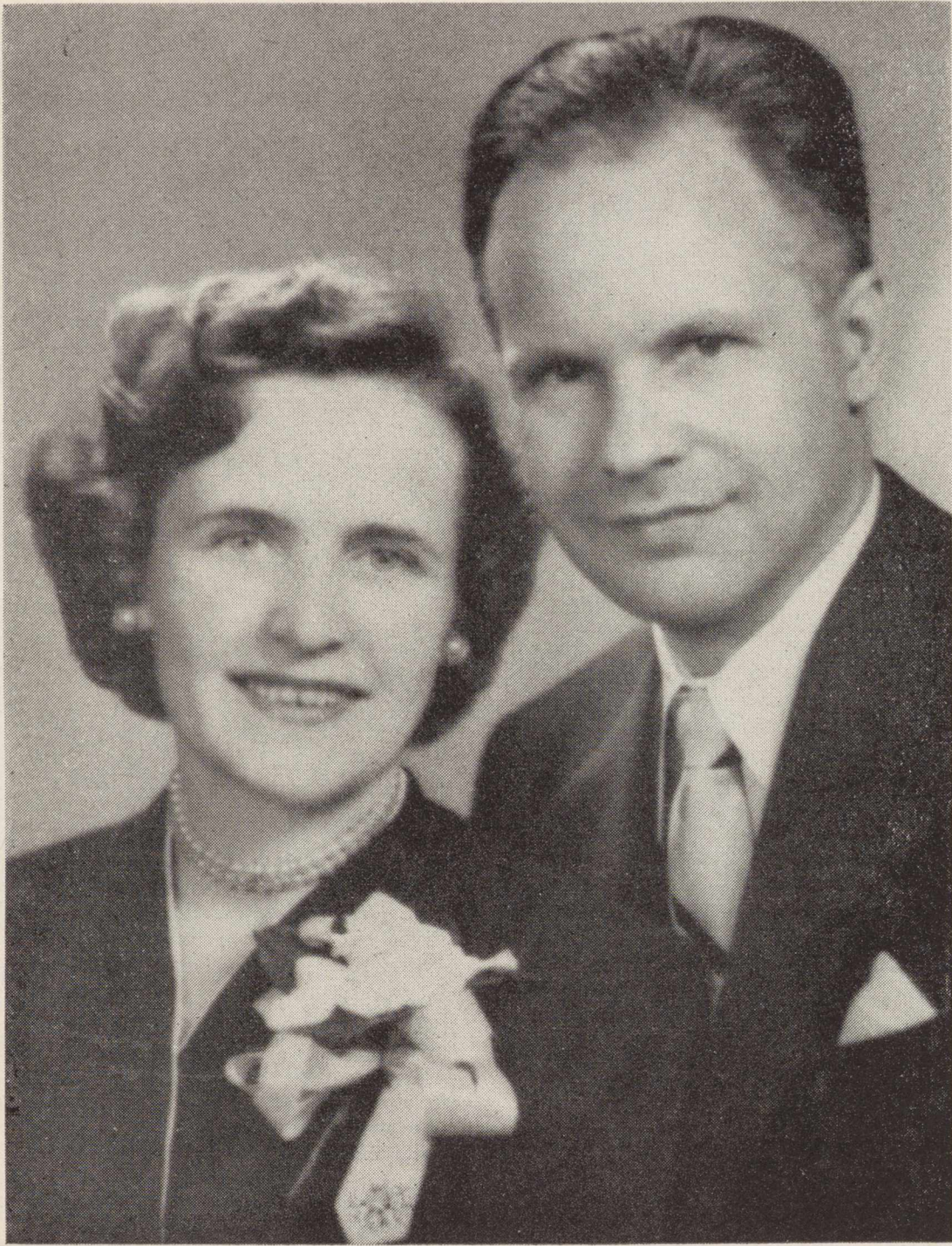
Top: Lithuanian journalists meet representatives from other nations at the Antarctic Corporation Building in Sao Paulo, Brazil.

Bottom: Baltic States Consuls banquet, honoring representatives of the World Journalists' Congress; Lithuanian Consul A. Polišaitis (second from left) and his wife (fourth from left) talking with Jose Joffre da Silva Mello of the Sao Paulo government.

Pabaltijo valstybių konsulių pobūvyje Sao Paulo mieste, Brazilijoje, lietuvė M. Remenčienė įteikia Sao Paulo žurnalistų atstovui lietuvišką tautinę juostą.

Mrs. M. Remenčienė presenting a Lithuanian girdle to the Sao Paulo Journalists' Association representative at a Baltic States Consuls banquet. - Sao Paulo, Brazil.

Rašytojas Stepas Zobarskas su žmona Matilda, Woodhaven, N. Y. Žiūr. jo beletristinį fragmentą šiame puslapyje.

Author Stepas Zobarskas with his wife Matilda. - Woodhaven, N. Y. (See his short story on this page.)

IŠTREMTIEJI

STEPAS ZOBARSKAS,
Woodhaven, N. Y.

(Fragmentas)

— Jeigu ir toliau kelias bus toks sunkus kaip šitos akmenynės, tai aš visai nebegalėsiu paeiti, — tarė moteris, nusiimdama nuo pečių kalniečių krepšį ir atsisėsdama ant uolų nuoskalos.

Valandėlę sėdėjo nejudėdama, įsmeigusi akis į slėnį. Nedideli nameliai tupėjo kaip paukščiai. Jų viduryje gotiškas bokštas stiepėsi į viršų, tarsi geisdamas pasikelti iš žemumų į debesis ir palikti miestelį vienai viena.

— Jau nebetoli iki namų, — prašneko vyras, pakabindamas ant ėglio savo kepurę ir išsitiesdamas ant žolės. Platus, vėjo nupūstas jo veidas buvo raudonas, oda vietomis supleišėjusi, paausiai pražilę, o šviesios, bet aštrios akys, rodėsi skersiniu pjūviu perskros Tyrolio Alpes ir prasiverš iki pat upės, kurios pilkai žalias vanduo akinamai mirgėjo saulėje.

Jis išsitraukė iš kišenės cigaretę ir užsirūkė.

— Būk geras, išimk iš mano kuprinės vandens, — paprašė moteris.

Ji nusimovė kojines, padrėkusias ir dulkėtas, ir padžiovė saulės atokaitoje. Paskui pradėjo apžiūrinėti pirštų išlydžius. Palietus atvirą

žaiždą, kelionės metu sutrintą, ji vos neaiktelėjo. Ir kai vyras padavė bonką su vandeniu, ji pavilgė nosinę ir ėmė valyti tarpupirščius.

Jos saule nudegęs veidas, pailgas ir kažkaip primenęs primityviškas medžio skulptūras, buvo moteriškai patrauklus ir gražus. Žiūrėdamas į ją, vyras galvojo:

— Jeigu turėčiau foto aparatą, būtinai nufotografuočiau. Abu nusi-fotografuotume. Šalia šitų skurdžių eglaičių ir uolų ji atrodytų kaip karalienė - didžiulis kontrastas iki negyvmuo vėjų ir lietaus nugairintai gamtai.

Nušluoščiusi nuo kojų dulkes, ir ji atsisėdo netoli jo, paliai pilkšvus akmenis, ir tarė jam:

— O tu dar nepavargai?

— Ne, — tingiai atsakė vyras.

— Tai tau tik ir laiptoti po akmenis. O aš žiūriu į slėnį ir skaičiuoju, kiek žingsnių reikės išminti, kol pasieksime slėnį.

— Nesirūpink, kai nebegalėsi paeiti, aš ant rankų parnešiu.

— Ne tokia jau aš lengva, kaip gal iš šalies atrodau.

— Esu pratęs nešioti sunkesnes naštas.

— Ar tos, kurias anksčiau mylėjai, buvo sunkesnės už mane?

— Kalbu apie maišus, kuriuos teko kilnoti Hamburge, ne apie mylimąsias.

Vyras dar kartą stipriai užtraukė dūmą, paskui sutrynė cigaretės liekanas į akmenį.

— Žinau, kad žodžio neįsiskaičiuoti, — atsakė moteris juokdamasi. Paskui nutvėrė jį už kumštų ir stipriai patasė. Vyras pagavo jos ranką ir priglaudė prie lūpų. Iš karto ji krūptelėjo, tačiau nesitraukė. Jausdama kietą, šiltą delną, ji prisimerkė dabar ir tylėjo, ir vienu metu jai pasirodė, kad be šitų rankų ji nebegalėtų viena nusileisti į slėnį.

— Koks keistas gyvenimas, — prašneko ji. — Prieš pusę metų nė nesapnavau, kad tavęs iš viso esama pasaulyje, dabar neįsivaizduoju, ką veikčiau, jeigu tavęs netekčiau.

— Jeigu manęs netektum, atsi-rastų kitas.

— Tu šiandien nepakenčiamas!

Moteris patempė viršutinę lūpą ir norėjo ištraukti ranką, bet vyras ją tebelaike kietai suspaudęs delne. Jos pirštai buvo tokie laibi, minkšti ir švelnučiai, kad jis norėjo kaip galima ilgiau juos palaikyti prie savo skruosto ir pasiskonėti tuo retai patiriamu jausmu, kuris giliai smelkėsi į širdį.

— Jei būtum geras, paliktum mane ramybėje ir liptum į kalnus edel-veisų paraškyti.

Ir lyg norėdama nukreipti dėmesį, ji ėmė žvalgytis po viršūnes, kurios vienur kitur dar tebebuvo apgaubtos sniegu. Ten, paliai pat debesis, žinojo ji, auga mažytės baltos gėliukės — kalniečių pasididžiavimas. Norėdami pradžiuginti savo mylimąsias, jauni kalniečiai anksti rytą iškeliauja į kalnus, ir kol suranda tuos aksominius žiedelius ir vėl grįžta į slėnį, ne tik saulė jau esti nusileidusi, bet ir žvaigždės patekėjusios.

Kurį laiką abudu tylėjo, paskui ji tarė:

— Aš niekada nepaklausiau, ar tu vienas pabėgai iš Lietuvos?

— Vienas, — atsakė vyras. — O tu?

— Ir aš viena. Bet ko aš tikrai norėjau paklausti, tai... ar neturi jokių giminių - seserų, brolių...

Vyras paleido jos ranką ir pažvelgė į akis.

— Kodėl neklausi tiesiai, ar aš kartais nesu Kaune palikęs savo žmonos?

— Galėčiau ir to paklausti. Pats žinai, kokie šių dienų vyrai. Karas sunaikino paskutinius moralės likučius, nebejaucia jokios atsakomybės. Arabais pavirto, ir jei įmany-tų, čia pat haremus įsitaistytų. Pažįstu mergaitę, kuri išimylėjo nieko sau atrodantį pabėgėlį. Viskas buvo kaip pasakoj, kol priėjo prie vedybų klausimo. Tada jis pabučia-vo jos kaktą ir pasakė: "Atleisk, brangioji, bet aš buvau užmiršęs tau pasakyti, kad žemaitijoje pasili-ko mano žmona".

Vyras pradėjo juoktis. Jis juokėsi ilgai tuo gardžiu ir atviru juoku, kuris rodo, kad žmogus nieko neslepia ir neturi ko slėpti.

— Užmiršo pasakyti, kad Lietu-voj pasiliko žmona, — kvatojosi jis atsilošdamas. — Toks vyras tai bent turi galvą!

— — —

Kai jie pasiekė slėnį, jau buvo tamsu. Vienur kitur languose blykčiojo mažytiniai žiburėliai, bet daugumas trobelių, užgesinusios švie-sas, jau ramiai ilsėjosi.

— Ačiū už viską, — pasakė mote-ris, sustojusi ties savo vartais. Ji ištiesė ranką atsisveikinti. — Kelio-nė buvo tikrai labai maloni.

— Svarbiausia, kad nereikėjo ta-vēs nešti, — nusijuokė vyras.

— Mielas juokdary. Labanaktis!

— Labanaktis!

Palypėjusi akmeniniais laiptais augštyti, moteris dar kartą atsi-grįžo, pamosavo ranką ir pranyko už durų. Vyras valandėlę pastovėjo, paskui užsidėjo kepurę ir lėtu žingsniu pasuko į savo namų pusę.

Namie nedegė žiburio, tik nusvie-dė švarką ant kėdės, batus - ant grindų, atsišliejo medinės lovos ir tylėjo, staiga pajutęs neišpasakytą norą pabūti vienai vienas, niekieno nekalbinamas.

Jis mąstė apie tas dienas, kada gyveno paliai Reiną, mažame mies-telyje, net nežinodamas, kad ten ir daugiau lietuvių esama. Vieną nak-tį, užskridus priešų lėktuvams, jis smuko į pirmą pasitaikiusią slėptu-vę ir išbuvo ten iki ryto. Bombone-šiai užvirė tikrą pragarą. Vokietės, pajutusios, kad slėptuvės sienos ima siūbuoti, puolė ant kelių, pradėjo balsu kalbėti poterių ir giedoti giesmes. Seniai vokiečiai, nenorė-dami parodyti baimės, stovėjo atsi-šlieję storų stulpų strategiškai sau-gesnėse vietose ir kramtė prigesu-sius cigarus. Jis pastebėjo vyrų pu-sėje jauną, kokių dvidešimt viene-rių ar dviejų metų moterį. Ji stovė-jo ramiai atsišliejęs sunkių, ažuo-linių pilorių, ties kojomis buvo nu-mestas drabužių ryšulėlis. Po kai-re pažastim laikė knygą.

— Kas ji galėtų būti? — mąstė jis. Sprėdžiant iš drabužių ir iš vei-dų, neatrodė, kad ji būtų vokie-tė. Keista ir tai, kad ji nesiklaupė ant kelių drauge su kitomis moterimis, naujai trenksmų bangai užėjus, bet stovėjo kaip suakmenėjusi, tiksliai kada-ne-kada krūptelėdama, ar del-nu nubraukdama nuo kaktos prakai-tą. Vienu tarpu trenksmas buvo toks didelis, kad visi žmonės me-tėsi tolyn nuo sumirksėjusios švie-sos, o nepažįstamoji užsidengė ran-komis veidą, ir knyga nukrito ant žemės. Jis prišoko, norėdamas jai padėti, ir staiga jo akys sustojo ties veikalu, atvirtusiu į šviesos pu-sę — tai buvo Maironio "Pavasario balsai".

— Tamsta iš Lietuvos? — sušu-ko jis.

Moteris pakėlė galvą, iš karto ne-suvokdama, ko jos klausia. Bet kai jis pakartojo "Tamsta iš Lietuvos?", ji staiga nušvito ir atsakė:

— Taip, iš Lietuvos, o tamsta irgi iš Lietuvos?

— Ir aš iš Lietuvos, iš Kauno.

— Iš Kauno? Viešpatie mano, tai juk ir aš iš Kauno.

Vėl trinktelėjus bombai, abudu valandėlei nutilo, bet tai būta pas-kutinio trenksmo. Dar kiek palau-kus, buvo atšauktas orinis pavojus, ir jie abudu drauge išėjo iš slėptu-vės.

Didieji pastatai ir stotis skendo liepsnose. Troškūs dūmai graužė akis, ir jie skubėjo tolyn, bijodami, kad neužtrokštų. Laimei, tie namai, kuriuose ir jis ir ji gyveno, tebe-buvo sveiki, tik visur matėsi pilna stiklų šukių ir plytų skeveldrų.

— Ir esame iš tos pačios vietos, ir gyvename netoliese, — kalbėjo jis. — Ar nemanote, kad mums rei-kėtų dažniau susitikti?

— Savaimė aišku, — atsakė mo-teris.

Per kelias dienas karas taip įsi-smagino, kad civiliniai gyventojai, atbėgę iš kitų Vokietijos vietų, pul-kais ėmė bėgti iš miesto. Ir jie vie-ną dieną, su dideliu vargu išgavę leidimą ir išbrovę į traukinį, pa-traukė tolyn nuo Reino. Jie leidosi per kalnelius ir lygumas, gi užėjus oriniam pavojui, traukinys skubė-davo nerti gilyn ar į miškus ar į tunelį, kurių kalnuotose vietose ne-trūko. Dar ir dabar, praėjus ketu-riems mėnesiams, jam atrodė, lyg

Vincas Kazokas

STABAI

Kol buvot rūstūs ir grėsmingi,
Kol valdėt žemę pykčiu ir žaibais,
Jūs buvot visagaliai, jūs buvote galingi,
Ir mes drebėjome prieš jus, dievai!

Bet kai mes baimę iškeitėm į meilę
Ir ja pradėjom gundyt jus, —
Ak, jūsų dieviškas dangus
Jums pasidarė nuobodus ir ankštas.
Ir jūs atėjote pas mus.
Mes rengėm jus ir sotinom,
Mes statėm jums namus.
Ir kai jūs tapote tikrai globotiniais,
Mes ėmėme jums nebetikėt — — —

Dabar jūs stovite prieš mus stabais
Ir laukiate beviltiškai aukos,
O mes, jums metę žvilgsnį pajuokos,
Išiname jieškot naujų dievų,
Galingų ir gyvų — — —

PAKLYDĖLIS

Kartą aš paklausiau:
Mama, ar tu mano motina?
Ir ji manęs paklausė:
Sūnau, ar aš tavo motina?
Ir jutau, kaip mano veidu
Jos išgąsdintas žvilgsnis nuslydo
Ir paskendo ištryškusioj ašaroj — —
O paraudusi saulė jau leidos,
Ir rūkuose paklydęs
Kloniais vaikščiojo vakaras.

Prieš mane stovėjo svetima moteris.

Ir atplėšęs ažuolines duris,
Aš išbėgau į naktį su degančiu skausmu,
Lyg su fakelu savo krūtinėj,
Jieškot namų ir motinos, —
Aš — savo motinų motinos neatpažinęs
Ir gimtuos namuos nesuradęs namų — — —

Poetas Vincas Kazokas, Sydney, Australija.
Poet Vincas Kazokas, Sydney, Australia.

AMERIKOS LIETUVIAI LIETUVOS LAISVĖS KOVOJE

DR. J. J. BIELSKIS, Los Angeles, Calif.

(Tęsinys iš gruodžio mėn. numerio)

Kelionė tėviškėn.

Gavę leidimus penkioms dienoms vykti į tėviškes ir atgal, kun. dr. Bartuška tuoj ir išvyko, o man teko laukti kito ryto, kada galėjau plaukti Nemunu, laivu "Birutė", Jurbarko link, o iš ten arkliais per Raseinius, Šiluvą į Tytuvėnus. Grįžtant teko vykti per Šiaulėnus Radviliškin, o iš ten traukiniu pro Baisogalą, Jonavą, Kaišėdorus atgal į Kauną.

Noriu pastebėti, kad tai buvo man pirma proga (tikiuos, ne paskutinė) plaukti laivu Nemuno upe, gėrėtis tuo, taip gausiai apdainuotu, Nemunu, ir jo išpuidingomis ir daug ką malonaus primenančiomis aukštomis ir sultingai žaliuojančiomis atkrantėmis.

Vykstam Vilniun.

Iš atitinkamų valdžios įstaigų buvo pranešta, kad jau viskas parengta vienai dienai apsilankyti Vilniuje. Tat, kitą dieną, lydimi karininko Steputaičio, karišku traukiniu išvykome Vilniun.

Vilniaus stotyje mus jau laukė vokiečių automobilis ir palydovas, kitas aukštas vokiečių karininkas. Pirmiausia mus nuvežė pas Vilniaus miesto vyr. burmistrą Pohl. Jo raštinėje radom mus belaukiant Antaną Smetoną, Aleksandrą Stulginskį ir Emiliją Vileišienę. Sužinojom, jog vokiečių vyriausybė buvo pranešusi

mūsiškiams apie mudviejų atvykimą ir pakvietusi juos Pohl raštinėn mus sutikti.

Pasikeitus sveikinimais, Pohl painformavo apie Vilniaus miesto pertvarkymus ir numatytus artimiausius pagerinimus. Patyrėm, kad Vilniaus miesto tarybon įėjo Smetona ir Stulginskis, o Kairys buvo miesto inžinierium, gi M. Biržiška - gimnazijos direktorium.

Mūsiškiai vilniečiai, matomai padrašinti jaukia nuotaika Pohl raštinėje, visi trys paeiliui išdėstė miesto viršininkui savo vargus ir kliūtis šalpos, švietimo ir visuomeninėje veikloje. Nurodė jie, kad vietos lenkai turi mažiau varžtų iš vyriausybės pusės negu lietuviai, kad jie su Venclauskiu priešaky, visokeriopai varo lenkinimo darbą ir kenkia lietuvių veiklai.

Buvo matoma, kad tie skundai miesto viršininką paveikė, ypač, kad dar buvo skundžiamasi Amerikos delegatams girdint. Pohl tuoj pašaukė visą eilę pareigūnų ir pareikalavo paaiškinti, kodėl lenkams duota taip išgalėti. Jisai apibarė ir mūsiškius, kodėl jie anksčiau jam nepranešė apie tokius nenormalumus Vilniuje. Vėliau Pohl pareiškė vilniečiams: "Ne Venclauskis, bet aš esu Vilniaus miesto viršininkas. Jei jums ko trūksta, kreipkitės tiesiog į mane. Aš padarysiu jums viską, kas bus galima".

Po vizito pas Vilniaus miesto bur-

traukinys slinktų paliai kalnus ir šlaitus, kaip slinko tada, kai jie abu, vis dar mažai pažįstami, sėdėjo ant kažkokių maišų tamsoje, tik iš balso atpažindami viens kitą ir kuždėjosi tarpusavy. Ir tada švietė patelkėjęs mėnulis, kaip šviečia dabar virš kalnų, tik jo spinduliai tada krito ant miško viršūnių, o čia spindė kalnų sniegynuose, aplink kuriuos sklaidosi pilkšvas rūkas.

Artėjant į Voralbergą, traukinį užpuolė lėktuvas. Keleiviai, kur kas įmanydami, spruko iš vagono į griovį. Pats nepasijuto, kaip jis atsidūrė lauke, šalia uolos ir kelių eglių, abiem rankom stipriai laikydamas moterį. Ji drebėjo iš baimės ir susinervinimo. Kai lėktuvas atsitolino, jis beveik nešė įnešė ją į vagoną, grūddamasis per žmones, lipdamas keleiviams ant kojų ir ant rankų. Po to jie susitarė vienas kitą vadinti "tu". Bet nei tada, kai slėp-

tuvėje susipažino, nei vėliau, kai traukiniu važiavo ar kai kalnų takais kopė sau užėigos jieškodami, jis nė karto nebuvo pagalvojęs apie ją kaip moterį. Perdaug buvo įtempiti jo nervai, perdaug jis buvo išvargęs. Šiandien pirmą kartą pastebėjo, kokios jos esama žavios ir patrauklios. Gyvos akys, pravira burna, balti dantys, tamsūs antakiai, švelnus baltutis kaklas, iškili krūtinė, saule nudegusios kojos... Bet svarbiausia — rankos. Jų švelnume ir šilimoje telkėsi neišpasakytas malonumas. Ir dabar, būdamas vienui vienas, vyriškis tebejautė minkštutį delną, laibus, palengvėle virpančius pirštus, ir tasai prisiminimas buvo toksai mielas, kad jis mąstė ir mąstė apie kelionę, apie kalnus, klausėsi tyloje ir girdėjo jos balsą, ir nors anapus Tyrolio Alpių jau plito tvyskanti aušra, jis vis dar negalėjo užmigti.

mistrą, su juo papriešpiečiavę karininkų klube, nuvykom pas grafą Jork, Vilniaus - Suvalkų rajono valdytoją. Jisai maloniai mus priėmė ir pranešė apie savo rajono pertvarkymus, nurodė numatytas įvesti lengvatas artimoj ateity. Mudu patiekėm grafui eilę reikalavimų, gyventojams lengvatų pagreitینimo klausimais. Jisai daug ką pažadėjo padaryti. Vėliau pakvietė mus pietums. Bet norėdami daugiau Vilniaus pamatyti (vakare turėjom grįžti Kaunan), oficialių vaišių atsisakėme.

Aplankėme lietuvių mokyklas ir prieglaudas. Pastarųjų Vilniuje buvo devynios, su keliais tūkstančiais vaikučių. Prieglaudas prižiūrėjo Emilija Vileišienė, o jas išlaikė Centralinis Lietuvių Komitetas. Tą komitetą sudarė mūsų inteligentija. Pirmininku buvo Smetona, o sekretorium kun. Dogelis.

Prieglaudas užpildė žuvusių arba Rusijon išvartų tėvų vaikai. Daugelis jų buvo rasta gatvėse bebdaujančių. Daugelis iš jų nemokėjo lietuviškai kalbėti. Mūsų komiteto įstaigos ne tik juos priglaudė, maistui aprūpino, bet ir išmokė juos lietuviškai kalbėti ir buvo pasiryžę juos kaip galima daugiau išmoksinti.

Kadangi mūsų prieglaudos jau buvo perpildytos, tai lenkai graibstė kitus vaikus ir bandė savotiškai juos auklėti. Pyko lenkai ant mūsų už tokio didelio vaikų skaičiaus aprūpinimą. Lenkai gaudavo daugiau paramos iš užsienio, o mūsų labai ribotą paramą iš kitur teturėjo. Todėl ir mūsų veikla šioje srityje buvo apribota.

Susitikimas su dr. Basanavičium.

Aplankę mokyklas ir prieglaudas, nuvykom Centralinio Komiteto būstinę. Čia, apart kitų, radom ir dr. J. Basanavičių. Tai buvo mano pirmas ir paskutinis pasimatymas - pasikalbėjimas su tuo didžiuoju tautos atgimimo Patriarku. Besisveikinant, senelis mane apkabino ir prie savo krūtinės prispaudė. Jo ašaros susiliejo su mano ir nuriedėjo per veidą... Prataręs keletą nuoširdžių sveikinimo žodžių, mažai ką daugiau kalbėjo, bet atidžiai klausėsi mudviejų atsakymų ir paaiškinimų susirinkusiems. Tasai giliai jausmingas susitikimas su tuo Didžiuoju Lietuviu amžinai liks mano maloniausiu prisiminimu.

Dar saviškių tarpe Vilniuje.

Po trumpo pasikalbėjimo Centralinio Komiteto raštinėje perėjome Komiteto valgyklon užkasti. Apart dr. J. Basanavičiaus ten dar atėjo A. Smetona, A. Zmuidzinavičius, M. Biržiška, A. Stulginskis, S. Kairys, A. Janulaitis, dr. J. Šaulys, J. Šernas, Domaševičius, kun. Kukta, kun. Bakšys, dr. A. Vileišis, E. Vileišienė ir keletas kitų. Kadangi laikas buvo ribotas, nebuvo kada valgyti, o reikėjo atsakiniėti į klausimus. Vilniečiams rūpėjo Amerikos lietuvių susigrupavimas, jų sutarimas tautinėje veikloje. Ypač kairieji stebėjos dėl taip mažos paramos, gaunamos iš bendraminčių Amerikoje. Jie aiškino, kad Amerikos socialistai atsiuntę kiek ten pinigų tūlai "Maitinimo ir Gydymo Draugijai". Bet toji draugija buvusi žydu žinioje ir ten patekusios aukos lietuvių nepasiekusios. Tat, anot Tysliavos: "Kas aukoja, o kas eikvoja".

Paaškinau jiems, kad Amerikos lietuviai socialistai nuo bendro tautos darbo atsisakė, ypač jų atsisky-

rimas pasireiškė, kuomet iš Rusijos atvyko Bulota ir savo nekultūringomis, bendrą veiklą ir ramybę ardančiomis prakalbomis prapliupo. Jisai kalbėjo prieš Lietuvos nepriklausomybę ir už federaciją su Rusija. Pagal Griniaus "Atsiminimus ir Mintis" (1947 m., Vokietija), tai tas pats advokatas Andrius Bulota, buvęs Rusijos Dumos narys; Lietuvos vyriausybės buvo ištremtas iš Lietuvos kaipo nepageidaujamas asmuo.

Sutartina veikla.

Buvo malonu matyti, jog anuo laiku Lietuvoje visos ideologinės grupės, tautiniai besiorientuojančios, sutartinai dirbo tautos darbą — Lietuvos laisvinimą. Piktinomės mūsų socialistų pasitraukimu ir jų prieštautine veikla. Bet ne vien Amerikoje esantieji kairieji ėjo prieš Lietuvos laisvę. Taip elgėsi ir Rusijon pasitraukusieji. Jie garsiai šaukė už federaciją su Rusija. Vėliau pasijuto, kad galbūt per garsiai šaukė, todėl pradėjo "liaudies apsisprendimą" linksniuoti. Savo keistu elgesiu jie suskaldė Rusijos Lietuvių Seimą vien dėlto, kad dalyvių dauguma aiškiai reiškėsi už pilną Lietuvos laisvę, atsisakė rusams toliau vergauti. Savo paskaitoje 1916 m. lapkričio mėn. Petrapiļkan. J. Tumas-Vaižgantas (Tiesiant kelią Lietuvos nepriklausomybei, 1919 m., Vilniuje), stengėsi nors labai švelniai nurodyti socialistams, jog jie klysta savo laikysenoje. Jisai sakė: "Visuomenė, Tėvyne, kurios tu esi dalis, taip pat yra dalis dar didesnės visuomenės, žmonijos. Tad doras, susipratęs žmogus, betarnaudamas, gerai bedarydamas Tėvynei, tarnauja, gerai daro visai žmonijai... Pirmo žingsnio nežengęs, antro nepažingsi..."

Dėl kairiųjų šūkaujamo "liaudies apsisprendimo", Vaižgantas teisingai pasakė: "Liaudis, naujas elementas, atsiradęs naujųjų laikų politikoje, ir ją vertinti priseina visai naujomis normomis. Valstybinių instinktų ji niekur neturi; neturi jų nei liaudies žiedai, jos inteligentija, dabar taip smarkiai ir drąsiai tiesianti rankas į valdžią ir viršininkavimą".

Tat, kaip matom, ne vien mūsų kairieji Amerikoje ėjo prieš Lietuvos nepriklausomybę, bet taip pat ir Rusijoje esantieji tos rūšies gaivalai buvo tokios pat laikysenos. Aišku, kaip ten, taip ir čia tam gailalui vadovavo "matuškos Rusijos" auklėtiniai.

Iš Vilniaus išvažiuojant.

Kadangi mudviem buvo leista tik vieną dieną Vilniuje pabūti, todėl teko bent kaikiuriuos svarbesnius reikalus skubotai atlikti. Mano kelionės draugas kun. dr. V. Bartuška, lydimas dr. Stepučaičio, nuvyko pas Vilniaus vyskupijos valdytoją kun. Michalkevičių. Jis norėjo, kad prašymą, kuriuo šv. Tėvas buvo prašomas skirti dieną aukų parinkti visose pasaulio katalikų bažnyčiose, drauge su Lietuvos kunigais pasirašytų ir vyskupas. Tai buvo daroma todėl, kad tuo metu Lietuvoje vyskupų iš viso nebuvo.

Gaila man buvo savo draugo, grįžusio iš vizito pas kun. Michalkevičių. Grįžo labai nervuotas ir prislėgtas, nes, mat, anas lenkininkas atsisakė kooperuoti ir dar nekaip apie lietuvius atsiliepė. Tai gyvenimo ironija: okupuotos ir varžomos Lietuvos sostinėje tautos išgama dvasios reikalams vadovauja...

Atgal į Kauną.

Mudviejų išvykimo laikas artėjo. Devintą valandą vakaro turėjome grįžti į Kauną, todėl prisėję nutraukti pasikalbėjimus su saviškiais, atsisveikinti ir dumti į stotį. Greitasis traukinys Kaunas - Berlynas buvo jau čia, bet paaiškėjo, kad tik kariškiams leidžiama važiuoti. Stepučaitis, kaip karininkas, traukinin pateko, bet mudviem, esantiem be uniformų, vietos nebuvo. Pasakė, kad už kelių valandų ateis kitas, kurių galėsim sugrįžti į Kauną.

Mudu nudžiugom, gavę progos dar porą valandų Vilniuje pabūti. Skvernus pasikaisę, per daržus ir trumpiausiu keliu tuojau skubėjom atgal į Centralinio Komiteto būstinę. Beveik visus ten buvusius dar teberadome. Tikrai buvo malonu ir naudinga dar apie visu rūpimus reikalus pasitarti ir su tautos vadais pasikalbėti.

Sugrįžom į Kauną vėlai naktį. Stoty mudu pasitiko dr. Stepučaitis ir kitas vokiečių karininkas Dovas Zaunius. Jiedu žinojo, kad mudu tuo traukiniu grįšim. Nusivežė mus į valgyklą vakarieniauti beveik vidurnaktį. Prie mūsų prisidėjo kiti du aukšti karininkai, ir taip šešiese "baliavojom". Vakarienė buvo iškilminga, pasižyminti valgių, o ypač gėrimų įvairumu ir gausumu. Anie du karininkai tekalbėjo tik vokiškai, bet mudu buvom įsitikinę, kad jiedu irgi buvo prūsų lietuvių kilmės.

Turėjau progos gerokai išsikalbėti su jaunu vokiečių karininku Dovu Zaunium. Vėliau laisvojoje Lietuvoje jis suvaidino svarbų vaidmenį, kaip Lietuvos valstybės vyras ir užimponavo net tarptautinius sluogsnius kaip gabus, sumanus ir apsikrus diplomatas.

Dr. Stepučaitis paaiškino mums, kad Zaunius, kaip gabus lietuvių kilmės vaikas, jam patikęs, ir jis pasirūpinęs išgelbėti jį nuo fronto. Stepučaičiui vokiečių valdžia buvo pavedusi redaguoti "Dabartį", ir jis paprašė paskirti Dovą Zaunių jo padėjėju, kaip šiam reikalui tinkamą ir gerai mokantį lietuviškai. Tai pavyko ir Dovui teko redaguoti "Dabartį", nors atsakomuoju redaktorium liko Rittmeister Stepučaitis.

Zaunius pasirodė simpatingas jaunuolis. Ištuštinus kelius stiklelius ir laisviau besikalbant, jis pasisakė simpatizuojąs visiškai Lietuvos nepriklausomybei. Suprantama, mudu su dr. Bartuška, matydami viešnagės turtingumą, sutarėm laikytis atsargiai, ypač aniem dviem karininkam mūsų tarpe esant. Buvom įsitikinę, kad šių vaišių tikslas buvo duoti mudviem progos išsikalbėti ir patirti, ar mudu neišsivešim vokiečiams nepageidaujamų žinių ir įspūdžių.

Taip besišnekučiuodami mudu įsitikinom, kad Zauniumi galima pasitikėti, o Stepučaitis buvo lietuvių kilmės, bet lenkiškos dvasios, kaip tuo metu daugelis apenkintų Lietuvos dvarininkų. Zaunius buvo geras lietuvis, bet vokiečių kultūros ir dvasios. Po poros dienų dr. Stepučaitis nusivežė mudu į savo dvarą netoli Įsrutės. Jis tikrai buvo išskirtinas dvarponis. Jo rūmuose buvo daug lietuviškumo žymių: didžiųjų Lietuvos kunigaikščių atvaizdai, herbai. Turtingoje bibliotekoje daug lietuviškų knygų. Visur rytietiškai kilimai, antikvariniai baldai. Jis didžiavosi savo lietuviška kilme ir net bandė ją atsekti iki vieno buvusio Lietuvos kunigaikščio. Jis (Perkelta į 14 psl.)

Lietuviškuose Baruose

Jungtinės Amerikos Valstybės

S. Lušys, Boston, Mass., neseniai paskirtas naujuoju BALFO centro įstaigos reikalu vedėju.

P. Mačiūka, Chicago, Ill., ruošdamasis doktoratui Chicagos universitete, renka medžiagą apie bolševikų pavergtąją Lietuvą ir komunistų klastos aktus.

Aldona Šlepetytė, keiseris metus gastroliavusi kaip baletų šokėja Europos didžiųjų teatruose, veda nuosavą baletų studiją New Yorke.

V. Kavolis pakviestas lektorium į Harvardo universitetą.

Sesuo Teresita, buvusi A. Gurskytė, iš Marijampolės, jau 20 metų mokytoja Havajų salose.

Be:n. Brazdžionis, Boston, Mass., jau baigia redaguoti lietuvių beletristikos antologiją, apimančią apie 70 autorių.

Dr. J. Januškevičius, daugelio kalbų žinovas, leidžia savo senatvės dienas Riverside, N. J., mieste, retkarčiais versdamasis privatinėmis kalbų pamokomis.

Kanada

B. Katilius, Montreal, Que., renka dokumentinę medžiagą, liečiančią Mažąją Lietuvą ir Vilniaus klausimą. Planuoja išieiti dviejuose tomuose.

J. Kvietytė, Montreal, Que., jau keinti metai veda išraiskinio šokio studiją, kurioje taip pat lektoriauja **B. Vaikūnaitė-Nagienė**.

Dr. A. Paplauskas-Ramūnas, Ottawa, Ont., profesoriaująs vietos universitete, paskirtas pritaikomųjų pedagogikos mokslų centro direktoriumi.

Australija

V. Saudargienė, vadovauja savo sudarytai vaikų teatro studijai Sydneyaus mieste.

Dr. S. Ambrozienė yra pirmoji lietuvi gydytoja, gavusi teisę atidaryti savo kabinetą Australijoje, Sydneyaus mieste.

I. Vilnonytė, tenoro Vilnonio duktė, garšėjanti Australijos lietuvių pianistė, žavi Sydneyaus lietuvių kultūrinis pobūvis savo meniškai išpildoma muzika.

V. Kazokas, Sydneyaus lietuvių poetas, prieš metus pasirodęs spaudoje su eilėraščių rinkiniu "Sapnų Pėdomis", parengė spaudai naują rinkinį.

J. A. Jūragis, Sydney, žada pasirodyti spaudoje su eilių rinkiniu "Būtas Laikas".

R. Misevičiūtė yra tautinių šokių grupės instruktorė Australijos sostinėje Canberroje. "Šviesos" surengtame literatūros vakare Sydneyje savo kūrinius skaitė: V. Kazokas, J. A. Jūragis, A. Gričius, E. Rataiskienė ir J. Janavičius.

P. Sirgedas, žurnalistas, jau antruosius metus vadovauja lietuvių plunksnos klubui Sydneyje.

Kun. P. Vaseris yra Karaliaus Mindaugo instituto direktorius Melbourne.

Europa

Prof. Z. Ivinskis skaitė paskaitą apie Marijos garbinimą mariologiniame kongrese Romoje. Kiti paskaitininkai buvo: kun. dr. J. Vaišnora, kun. dr. V. Balčiūnas ir dr. A. Maceina (pastarasis, negalėdamas patį dalyvauti, prisiuntė paskaitą).

Prel. K. Jasėnas, meno istorikas, mirė Jelgavoje, Latvijoje, kur jis visą savo kungavimo laiką gyveno.

Pietų Amerika

Argentijoje išėjo žinomo telšišio pedagogo **dr. J. Mačernio** ispaniškai parašyta knyga "Žmogus - mįslė", kuri buvo vietinių kritikų gerai įvertinta.

Poetas V. Ališas dalyvavo tarptautiniame rašytojų suvažiavime Sao Paulo, Brazilijoje.

Lietuvos byla . . .

(Atkelta iš 7 psl.)

siuymas rinktis Konferencijos Keturiems Didiesiems (Amerikai, D. Britanijai, Prancūzijai ir Sovietų Sąjungai) Europos problemų svarstyti, kad ir nebuvo Amerikos visiškai atmetas, bet susilaukė tokios reakcijos, kuri praktiškai šią idėją palaidojo. Amerika gerai numanė, jog šiuo manevru siekiama sukludyti Vakarų Vokietijos apginklavimą, pareiškė, kad Keturių Didžiųjų konferencija galėtų įvykti tik po to, kai bus ratifikuoti Londono ir Paryžiaus susitarimai.

Lietuvos likimas pareina nuo Europoje vykdomos politikos. Visa tarptautinė politika, kaip matome, buvo ir tebėra labai surizgusi. Nė viena didesnė problema, išskyrus Triesto ginčą, Europoje paskutiniu metu nebuvo išspręsta. Nesprendžiant tų Europos problemų, su kuriomis tiesioginiai siejasi Lietuvos reikalas, savaime suprantama, negalėjo būti žymesnių laimėjimų ir Lietuvos laisvinimo byloje.

Reikia manyti, kad ir artimiausioje ateityje Europa bus demokratinio pasaulio politikos dėmesio

centre. Ten vistiek anksčiau ar vėliau ims spręstis didžiosios problemos, kurių integralinę dalį sudaro ir Lietuvos byla. Vieną kartą bus prieita ir prie jos. Tačiau šiandieną, matydami labai surizgusią tarptautinę politiką, neturime pagrindo tikėtis, kad Lietuvos bylos sprendimui veikiai ateitų eilė. Lietuvui tad reikia apsišarvuoti ne tik geležiniu ryžtu, bet ir didele ištverme.

"Kad lietuviybė yra gaji, liudija pats gyvenimas. Kai Europos mokslininkai skelbė pasauliui lietuvių tautą jau mirusią, tai vysk. Valančiaus, dr. Basanavičiaus, dr. Kudirkos, poeto Maironio ne tik buvo pažadinta lietuvių tautos gyvybė, bet jų pačių dauguma dar sulaukė ir Lietuvos prisikėlimo. Kai Amerikos lietuviams buvo nuliutuvėjimo pavojus, kas juos gelbėjo? Kun. Burba, dr. Šliupas ir keletas kitų pasiryžėlių. Ir šiandien labiau kaip betkada mums visiems reikia imtis žygių lietuviybei gaivinti ir stiprinti."

(Iš ALB OK atsišaukimo)

Augsburgo, Vokietija, stovyklos lietuviai vaikučiai džiaugiasi BALFo suruošta kalėdine eglute ir BALFo dovanomis.

Lithuanian children in Augsburg, Germany, at Christmas festivities sponsored by the United Lithuanian Relief Fund of America, Inc.

Ketvertas Vasario 16-sios gimnazijos moksleivių; iš kairės dešinėn: A. Lingė, B. Janušaitė, M. Mansytė ir L. Zandovaitė. Ši gimnazija yra Vakarų Vokietijoje ir išlaikoma BALFo bei pavienių grupelių visame laisvajame pasaulyje.

A few students of the February 16th High School. This Lithuanian school is in West Germany and is supported by the United Lithuanian Relief Fund of America, Inc., and various other groups in the free world.

Kan. dr. J. B. Končius, Daytona Beach, Florida, jau dešimt metų vadovaujas BALFui. The Rt. Rev. Dr. J. B. Končius, Daytona Beach, Florida, newly reelected President of the United Lithuanian Relief Fund of America, Inc.

Mus laukia dideli darbai

KAN. DR. J. B. KONČIUS, Daytona Beach, Florida

Jau dešimt metų, kaip mūsų tėvynė Lietuva yra komunistinės Rusijos vergijoje. Jau dešimt metų, kaip šimtai tūkstančių nekaltų lietuvių kenčia Sibiro tundrose, komunistų kalėjimuose ar vergų stovyklose Sovietų Sąjungoje. Jau dešimt metų, kaip tūkstančiai mūsų tautiečių, pasprukusių iš komunistų nagų, tebeskursta be tėvynės, be savos pastogės, neturėdami dažnai nė duonos kąsnio. Jie, tarsi tie klajūnai, tebelaukia dienos, kada vėl galės grįžti į laisvą ir nepriklausomą tėvynę.

Šios liūdnos lietuvių tautos sukaktys primena mums, Jungtinių Amerikos Valstybių ir viso laisvojo pasaulio lietuviams, kad mes dar su didesniu pasiryžimu, uolumu ir aukomis turime gelbėti kenčiančią Lietuvą ir tremties varge esančius savo brolius bei seseris.

Per dešimt metų BALFas surinko apie penktą milijonų dolerių aukų pinigais ir daiktinėmis gėrybėmis. Didesnė pusė tų aukų gauta iš ne lietuvių. Pinigais iš ne lietuvių gauta 62%.

Mus laukia dar dideli gailėstingumo darbai. Būkime ir toliau vieningi ir dar duosnesni saviesiems! Dievas laimins visų mūsų gerus darbus, ir mes sulauksime tėvynei Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės.

Prie būdingos Gardner, Mass., kėdės; stovi iš kairės dešinėn: Birutės d-jos pirm. B. Juškienė, Aušros choro pirm. A. Nakutis ir jojo žmona.

Three active Lithuanians of Gardner, Mass., at the city's symbol.

V. Adomavičiaus foto

Vestuvės, krikštynos, visas šeimos šventės ir šiaip didesnius prietelių ir draugų susiėjimus įamžinkite nuotraukose!

FOTOGRAFAUS A. JURAITIS
105 Cannon St., E.,
Hamilton, Ont., Canada
Skambinkite: JA 8-6686

Gardner, Mass., Aušros choras 1939 m.; vidury - tuometinis choro vadovas J. Stačiokas ir choro pirm. P. Aukštikalnis.
"Aušra" choir in 1939, Gardner, Mass.

GARDNERIO IR GREENFIELDO LIETUVIAI

1. KĖDŽIŲ MIESTE.

Gardner, Mass., miestas turi didžiausią pasauly kėdžių fabriką su keliais tūkstančiais darbininkų ir daugelį kitų tos rūšies įmonių, taip pat žinomą Florence krosnių ir karo pramonės fabriką. Juose ir pelnosi duoną šios kolonijos dauguma lietuvių, kurių yra netoli tūkstančio. Pirmieji lietuviai čia atsirado tik su šio šimtmečio pradžia. Yra sukūrę visą eilę draugijų: Šv. Petro ir Povilo (nuo 1905 m.), Lietuvos Sūnų, Birutės, tačiau nepavyko sukurti lietuvių parapijos, nors jai jau buvo surinkta ir lėšų...

Gardnerio lietuvių pasididžiavimas yra puiki lietuvių vasarvietė, šalia miesto, prie ežero, su švairiu smėliu išpiltu krantu, pušų pavėsiu, visą vasarą veikiančia svetaine. Vasarvietės klubas turi per 150 narių.

Kita Gardnerio pažiba - "Aušros" choras, tai veikiantis, tai neribotai atostogaujantis, tai vėl visa jėga dainuojantis... Jis susitvėrė spontaniškai, vienai dainininkei subūrus Lietuvos laukų daina dar tebealsuojantį jaunimą, tik, tik atsiplėšusį nuo savo gimtųjų sodybų...

Nuo 1921 iki 1925 m. jam vadovavo muz. L. Deltuvus, 1936 - 1941 - varg. J. Stačiokas. 1939 m. choras dalyvavo New Yorko Dainų šventėje. Ir 1950 - 1952 m. choras vėl atgijo muz. V. Adomavičiaus vadovybėje.

Veiklesnieji kolonijos nariai yra: J. Kazinskas ir P. Aukštikalnis. Pastarasis rašinėja korespondencijas ir poeziją į laikraščius. Čia gyvena J. Griška, vertėjas, vertęs Mauriac ir kitus pasaulinius autorius. Esama čia ir lietuvių verslininkų. Broliai Povilas ir Juozas Hrasimavičiai, vienas yra gydytojas, kitas - advokatas. Šiais metais lietuvių kolonija yra įėjusi ir miesto valdžion: Ed. Tamulėnas ir K. Kaskauskienė yra laimėję rinkimus į miesto tarybą.

2. ŪKININKŲ KRAŠTAS

Toks yra Greenfield, Mass. Dauguma čia atvykusių lietuvių nutarė neiti į pramonės bei miesto įmones, bet liko ištikimi savo protėvių tradicijai - ūkininkavimui. Keli šimtai Greenfieldo lietuvių, daugumoje ūkininkai, išsidėstę aplink miestą, tačiau ir jie yra organizuoti į drau-

Gardner, Mass., lietuvių vasarvietės klubo vadovybė: sėdi iš kairės dešinėn: F. Mišaišius, pirm. E. Tunkūnas, V. Šerkšnienė ir A. Belakis; stovi - A. Juška, G. Panevėžys, V. Višniauskas, S. Sargutas ir J. Bekeris.

Executive board of the Lithuanian Outing Club, Gardner, Mass.

V. Adomavičiaus foto

SANTARVĖ

Jau trečius metus einantis mėnesinis rezistencinis lietuvių visuomenės ir kultūros žurnalas.

Redaguoja: *F. Neveravičius, K. Drunga, prof. A. J. Greimas, B. Raila, inž. dr. J. Vėbra, H. Žemelis, dr. G. Židonytė, prof. S. Žymantas.*

Metinė prenumerata 4,50 dol., atskiuro numerio kaina 50 centų.

Adresas Amerikos žemyne:

SANTARVĖ,
78 Nash St., New Haven, Conn.
U.S.A.

Greenfield, Mass., lietuviai tradicinėje margučių šventėje. Vidury matosi kun. A. Tamulis, kilęs iš šios vietovės ir šiuo metu vikaraujantis Decatur, Ill.

Lithuanians at their traditional Easter Egg party. - Greenfield, Mass.

V. Adomavičiaus foto

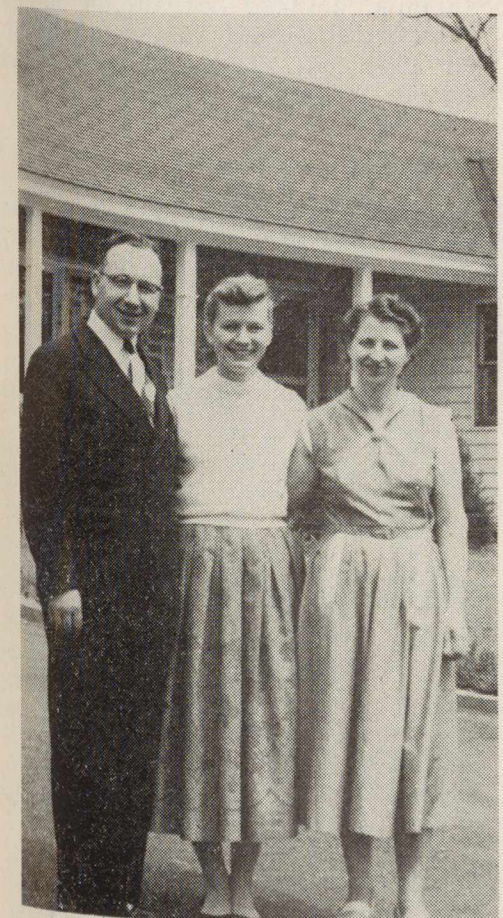
gijas. Moterys sudarė šv. Onos d-ją, M. Vaičiulienės suorganizuotą; dabartinė pirmininkė yra A. Steponkevičienė. Tai šioji d-ja ir ruošia kasmet per Atvelykį tradicinius ir visų mėgiamus, sutraukiančius gausybę lietuvių iš visos plačios apylinkės, velykinius margučių pietus. Vyrai turi Sald. šird. Viešp. Jėzaus d-ją, kuriai jau 25 metai pirmininkauja A. Dėdinas. Jis taip pat yra LRKSA 246 kuopos pirmininkas ir sekretorius šių d-jų: SLA 297 kp. (pirm. J. Vaitkus), L. Darbininkų Sgos (A. Steponkevičius, pirm.). Draugijos ruošia gegužinės-pikni-

kus, kur lietuviai ūkininkai bei miestiečiai susitinka gražioje šio krašto gamtoje.

Pirmasis lietuvis J. Miškinis čionai atvyko prieš 65 metus, dabar jau miręs. Iš žymesnių lietuvių galima paminėti adv. L. Jakimavičiūtę - Sakalauskienę, mokytoją J. Joneliūną, nuoširdų lietuvi. Iš čia yra kun. Ant. Tamulis, dabar Decatur, Ill. Esama čia ne tik ūkininkų, bet ir verslininkų. Štai Baronų šeima turi didžiulį ūkį su per 150 karvių. Vienas brolių - Aleksas Baronas turi pačiame mieste didžiausią šio rajono pieninę, aptarnaujančią ne tik Greenfieldo miestą, bet ir kitus, pvz., gana tolimą Brattleboro, Vt.

Yra vertas atskiuro paminėjimo reto veiklumo greenfieldietis A. Dėdinas. Jis čia gimęs, bet Lietuvoje praleidęs apie 15 metų savo jaunystės (iki 1928 m.), yra ypatingo nuoširdumo patriotas lietuvis. Pas jį rasi gana gausiai lietuviškų knygų (ir gana retų!), jis turi daugelio nepriklausomoje Lietuvojeėjusių žurnalų gražiai įrištus komplektus, turi viską, kas yra anglų kalboje apie Lietuvą; be to, pašto ženklų ir pinigų rinkinius. Dukteriai, dabar baigusiai vidurinę mokyklą, davė gražų ir mielą Birutės vardą, kurį tardamas neiškraipo joks amerikonas... A. Dėdiną galima pavadinti ašimi, aplink kurią sukasi visas Greenfieldo lietuviškas veikimas.

VI. Adomavičius

A. Dėdinas, Greenfield, Mass., žymus tos kolonijos lietuvių veikėjas, su žmona ir dukterim Birute.

A. Dėdinas, a noted Lithuanian of Greenfield, Mass., with his wife and daughter Birutė.

V. Adomavičiaus foto

Viršuje - Gardner, Mass., šv. Petro ir Povilo d-jos valdyba; iš kairės dešinė: J. Kekeris, P. Aukštika'nis, A. Kraskauskas ir A. Juška.

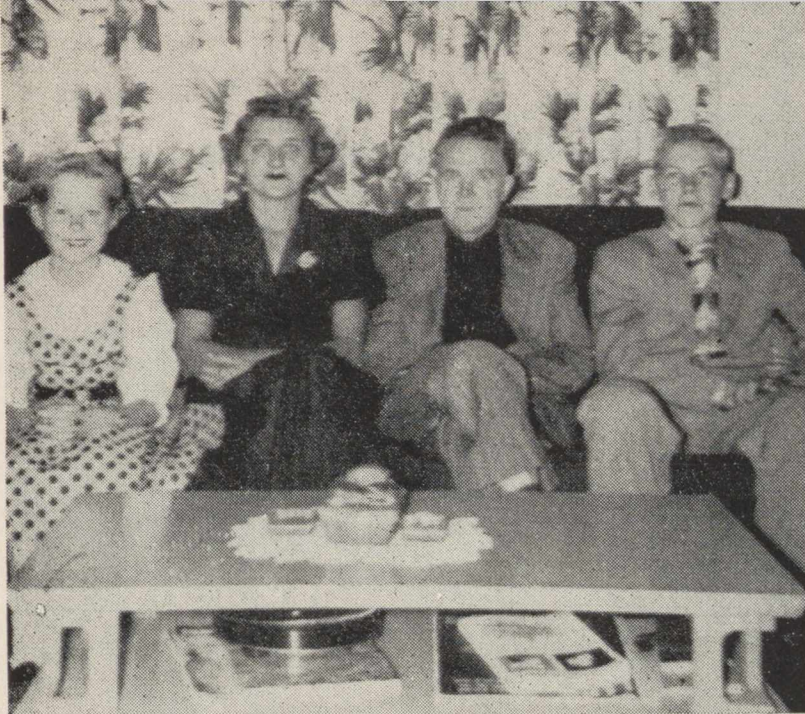
Top: Executive board of St. Peter and Paul Society. - Gardner, Mass.

Apačioje - Greenfield, Mass., lietuviškos pieninės savininkas A. Baronas (kairėje) su A. Dėdinu.

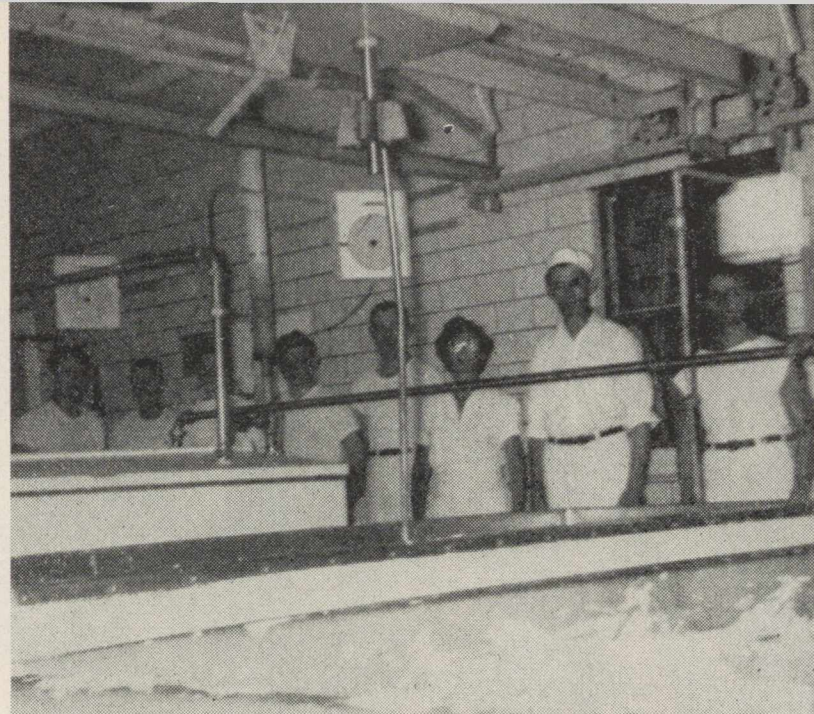
V. Adomavičiaus foto

Bottom: Lithuanian dairy owner A. Baronas (eft) with A. Dėdinas. - Greenfield, Mass.

J. Andriulis, Fountain, Mich., lietuviškos sūrinės savininkas, su žmona, sūnumi ir dukterim.
J. Andriulis, Lithuanian cheese manufacturer, with his wife, son and daughter. - Fountain, Mich.

J. Andriulį sūrinė, Fountain, Mich., kur gaminamas lietuviškas sūris. Pčiau apie šią įmonę žiūr. šiam pusl.
Lithuanian Cheese Dairy of J. Andriulis, Fountain, Mich., See below for more information about this interesting establishment.

Lietuviškas sūris užkariauja Ameriką

Senas priežodis sako: "Jei tik išrasi geresnius spąstus pelėms gaudyti, tai žmonės pramins visus kelius į tavo namus." Tą patį būtų galima pasakyti apie "geresnį sūrį", kuris gaminamas viename, gana nuošaly esančiame Michigano steto ūky.

Kas tik šį sūrį paragaus, iš karto pamėgsta ir be jo jau nebeapsieina — stengias visad jo nusipirkti. Šios rūšies sūris mėgiamas ir lietuvių ir kitataučių. Jis perkamas visoje Amerikoje.

Tarp kitų ant šio sūrio įpakavimo įrašų aiškiai pastebimi du lietuviški žodžiai: "Skaniausias Sūris". Ir tie, kurie nė žodžio lietuviškai nemoka, žino, ką tie žodžiai reiškia. Jie žino, kad tai lietuviškas sūris, gaminamas lietuvių Jono Andriulio, turinčio didžiulę sūrinę prie Fountain miestelio, Michigano stete. Kiekvieną savaitę jo sūrinėje dirbą 12 darbininkų pagamina apie 11.000 svarų lietuviško sūrio, kuris pasiekia tolimas New Yorko, Massachusetts, Pensylvanijos, Ohio, Illinois, Michigano ir kitų stėtų vietoves.

Pats Jonas Andriulis gimęs Chicagoje. Į Michigano stetą atvyko prieš 35 metus, pirko ūkį ir čia ūkininkavo. Sau žmona pasirinko lietuvišką iš Chicago ir ją vedė prieš

16 metų. Jos būta puikios šeimininkės, kurią jos mama buvo išmokiusi gaminti eilę skanių lietuviškų patiekalų, o taip pat pagaminti ir lietuviško sūrio.

Gyvenant ūkyje pieno, be abejo, netrūko; ir taip jaunoji šeimininkė savo pagamintu lietuvišku sūriu pavaišindavo kaimynus, nusiųdavo to sūrio giminėms bei pažįstamiems į Chicago. Sūrio pareikalavimas ėmė kilti kaip ant mielių. Andriulių virtuvė pasidarė per maža, jie buvo priversti įsirengti mažą sūrinę namo rūsy. Bet ir tai problemos neišsprendė, ir Andriuliai prieš 13 metų pasistatė atskirą pastatą ir ten įrengė tikrą sūrinę.

Keletą kartų jau teko sūrinę praplėsti, didinant patį pastatą ir pastatant naujas ir moderniškesnes mašinas. Paskutinį kartą Andriuliai savo sūrinės praplėtimą padarė 1953 metais, pristatydami 36 pėdų pločio ir 80 pėdų ilgio priestatą.

Šiuo metu Andriuliai nebeūkininkauja. Ūkis išnuomotas, gi jie patys visą laiką skiria "Skaniausio Sūrio" gamybai. Kasdien jie superka apie 20.000 svarų pieno iš virš 70 aplinkinių ūkininkų. Jono Andriulio brolis Bernardas tvarko pieno surinkimą. Tam naudoja kasdien porą sunkvežimių.

Oficialiai Andriulių sūrinė šiandien vadinama: "Michigan Farm Cheese Dairy, Inc." (žiūr. jo skelbimą "Lietuvių Dienų" viršelio priešpaskutiniame puslapy). Lietuviškas "Skaniausias Sūris" yra šiandien Fountain, Mich., miestelio ir apylinkės pasididžiavimas. Ne be pagrindo jie didžiuojasi Andriuliais ir "Skaniausiu Sūriu". Šis sūris ragaujamas, valgomas ir giriamas visoje Amerikoje.

O. L.

AMERIKOS . . .

(Atkelta iš 10 psl.)

neblogai kalbėjo lietuviškai, žinoma, su vokišku akcentu. Pvz., būdami Vilniuje, mudu "pamiršom" tūlą raštelį. Ponia Vileišienė jį perdavė Vilniaus oberbuergermeisteriui, o šis jį persiuntė "Rittmeister Steputat, Verwaltung Ob-Ost, Kovno", gi šis persiuntė mudviem jau esantiem Berlyne ir pridėjo nuo savęs ranka rašytą laiškutį: "Kaune, 23-5-16. Garbinge Ponia! Na taigi, Jus tik buvot užmiršę Jūsų legitimacijos Wilne šelpimo draugijoje. Siunčiu jį Jums ir tikiu, kad Jus tuome, ką matėt Lietuvoje, pilnai išganėdinti, ir Berlinan gerai nukakė. Labas dienas duoda ir laiminga ateiti vėlija, Jusu, Drs. Steputatit."

Taigi, matome, kad jis jau tada pakankamai gerai lietuviškai kalbėjo. Jis buvo Prūsų parlamento narys. Vėliau aktyviai dalyvavo Klaipėdos krašto organizaciniame darbe, bet, rodos, buvo visuomet tarp krašto autonomijos šalininkų.

"Dabarties" redakcijoje.

Prieš išvykdamas iš Kauno užėjau su vizitu į "Dabarties" redakciją ir susipažinau su kitu redakcijos nariu - p. Kriaučiūnu. Jis prašė ką nors jo laikraščiu parašyti. Aš tuoj sutikau ir pastebėjau, kad, be abejo, jis norėtų ką nors apie Amerikos lietuvių delegatų atvyki-

Šv. Pranciškaus lietuvių seserų vedamoje vidurinės mokyklos bibliotekoje tos mokyklos mokinių grupė, Pittsburgh, Pa.

Group of students in the library of the high school conducted by the Lithuanian Sisters of St. Francis, Pittsburgh, Pa.

mą, kelionės tikslą, pasėkas, Amerikos lietuvių veiklą Lietuvos laisvumui. Bet mano naujasis pažįstamas mikičiojo ir pagaliau pasakė, kad gal būtų geriau, kad aš, kaip gydytojas, ką nors sveikatos klausimais parašyčiau. Mat, karas, politiniai klausimai nepatogu...

Kaip ir tikėjau, okupantai norėjo kuomažiausiai garsinti apie mudviejų atvykimą Lietuvon. Taip pat Amerikos lietuvių veikla jiems nevisai tiko, nes, mat, mes reikalam Lietuvai nepriklausomybės, o okupantai, kaip vėliau paaiškėjo, kitokių planus Lietuvos ateičiai lėpė. Taigi, sutikau "ką nors Dabarčiai parašyti" ir parašiau apie kai kurių lapuočių vartojimą maistui. Pastebėjau, kad anuo maisto trūkumo laiku galima valgyti kai kuriuos pelkėse augančius lapuočius. Turbūt mano rašinėlio netalpino, nes, mat, nenorėta rašyti apie maisto trūkumą.

Iš Kauno išvykstant.

Naudodamiesi okupantų valdžios duotu leidimu aplankyti Vilkaviškį ir Naumiestį, mudu ten ir vykom. Vilkaviškį užėjom pas Seinų vyskui-

pijos valdytoją prel. Dabrilą. Jis mudu maloniai sutiko, daug ką iš savo ir krašto nelaimių papasakojo. Praeinančios kariuomenės šią Lietuvos dalį ir jį patį labai nuskriaudė ir daug vertybių išsinešė.

Sekancią dieną apžiūrėjom Naumiestį. Aplankėm senelį prel. Oleką. Jis papasakojo daug nemalonių ir keršto šaukiančių įvykių. Jis pats labai daug nukentėjo nuo rusų ir vokiečių. Mažai ką jam bėpaliko pragyvenimui.

Tą pačią dieną grįžom Vilkaviškin ir turėjom vykti Kaunan, kaip to reikalavo mūsų leidimas. Bet kadangi svarbesnius reikalus Kaune jau buvom atlikę, su saviškiais atsisveikinę, todėl nebebuvo prasmės ten grįžti. Tad sutarėm vykti tiesiog į Berlyną. Vilkaviškio vir-

šininkas p. Brazatt-Brazaitis pasirodė esąs geras lietuvis. Jis tuoj susisieikė su Kauno pareigūnais ir, pasikeitęs su jais keliomis telegramomis, išgavo mudviem leidimą važiuoti tiesiog į Berlyną; tokiu būdu gegužės 23 d. išvykom iš Lietuvos.

Grįžę Berlynan, kreipėmės į Vokietijos vyriausybę prašydami paskubinti suteikti Lietuvai lengvatų. Taip pat prašėm, kad leistų keliams atstovams iš Lietuvos vykti į Šveicariją, kur buvo šaukiama pasaulio lietuvių konferencija. Aukšti valdžios pareigūnai pažadėjo mudviejų prašymus rimtai apsvarstyti.

Aš dar užėjau į Vokietijos Raudonojo Kryžiaus centrą šalpos teikimo Lietuvai reikalais. Pareigūnai pažadėjo kooperuoti ir siunčia-

Šv. Pranciškaus liet. seserų vedamos vidurinės mokyklos mokinės studijuoja gamtos mokslą mokyklos sode su mokytoja lietuve seserim M. Antonija Montvilaitė, Pittsburgh, Pa.

Science students with Sister M. Antonija Montvilaitė at the Lithuanian Sisters of St. Francis High School in Pittsburgh, Pa.

mos šalpos eigą pagreitinti.

Besirengiant mudviem vykti į Šveicariją, atsirado naujų kliūčių.

Mano draugui negavus leidimo važiuoti į Šveicariją, sutarta, kad vienas ten vyktų, o jis dar belsis valdžios įstaigas ir lauksias leidimo. Tai nepasisiekus, mėginsias vykti per Daniją ir Prancūziją. (Tęsinys kitame numery)

Imigracija į Kanadą ar Ameriką.

Visus reikalingus oficialius dokumentus (vizas, afidavitus, darbo-buto garantijas, etc.) parūpina diplomuotas teisininkas

JONAS J. JUSKAITIS, LL.B.

Istaigos adresas:
Suite 5, Tunstall Building
709 Dunsuir Street,
Vancouver 1, B. C., Canada

(Apmokėjusiems visas susirašinėjimo išlaidas, prisiunčiamos smulkesnės informacijos).

Grupė šv. Pranciškaus liet. seserų vedamos vidurinės mokyklos mokinių, Pittsburgh, Pa.

Group of senior students of St. Francis High School, Pittsburgh, Pa., conducted by Lithuanian Sisters of St. Francis.

Lietuvos konsulas dr. J. J. Bielskis (antras iš kairės) 1916 m. birželio mėn. Lausanne, Šveicarijoje. Iš kairės dešinėn: kun. V. Daumantas, dr. J. J. Bielskis, dr. J. Gabrys ir R. Karuža. Žiūr. dr. Bielskio atsiminimų tęsinį 19 psl.

Lithuanian Consul Dr. J. J. Bielskis (second from the left) in 1916 in Lausanne, Switzerland. Left to right: Rev. V. Daumantas, Dr. J. J. Bielskis, Dr. J. Gabrys and R. Karuža. (See Dr. Bielskis' memoirs on Page 19.)

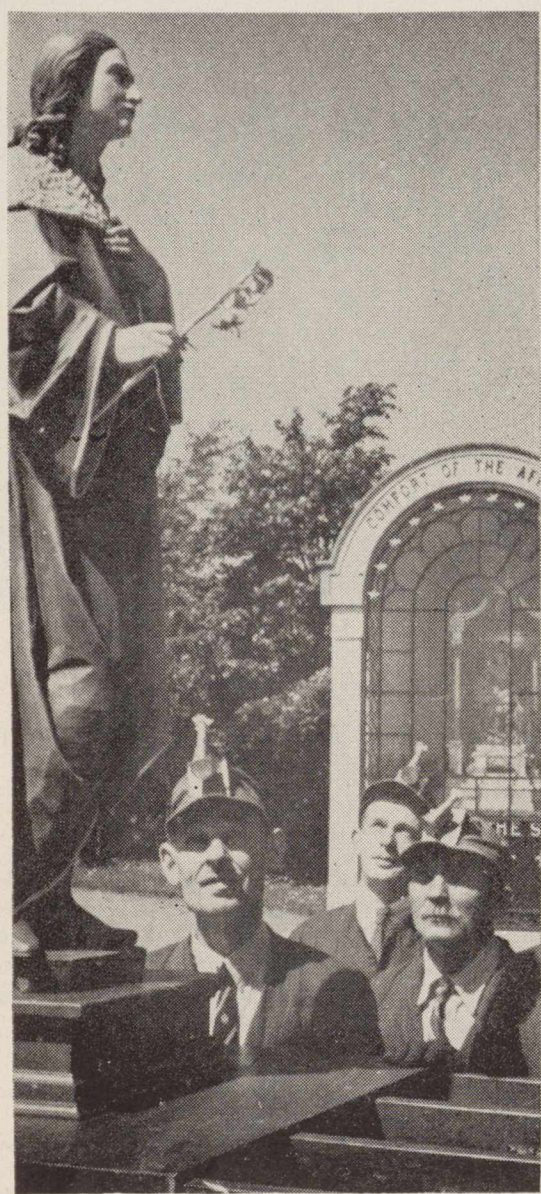

Viršuje - Toronto, Ont., Kanada, Prisikėlimo liet. parapijos tretininkės su dvasios vadu kun. Paulium, OFM.

Members of the 3rd Order of St. Francis with their spiritual adviser Rev. Paulius, OFM, at the Rectory of the Resurrection Lith. parish. - Toronto, Ont., Canada.

J. Dvilaičio foto

Kairėje - Škotijos lietuviai angliakasiai prie šv. Kazimiero statulos, Lanarshire, Škotija.

Left: Lithuanian miners at St. Casimir's Statue in Lanarshire, Scotland.

Dešinėj - Lucy Birzis, Los Angeles, Calif., 1954 m. lapkričio mėn. gavusi daktaro laipsnį fiziologijos srity valstybiniame Kalifornijos universitete (UCLA). Šiuo metu ji dirba to paties un-to fiziologijos tyrimo srity, medicinos fakultete.

Right: Lucy Birzis, Los Angeles, Cal., has received her Ph. D. degree in Nov., 1954, at the University of California at Los Angeles, writing a dissertation in the field of neurophysiology. At present she is working at the UCLA Medical School as a research physiologist.

Žemai - Brockton, Mass., šeimininkės, suruošusios BALFo vietos sk. parengime vakarienę, kuri davė 200 dol. pelno. Kairėje - sk. vald. narė S. Gofensienė.

Bottom: Group of Lith. cooks at the ULRFA dinner. Brockton, Mass.

L. Reivydo foto

A. Grajausko, Hamilton, Ont., Kanada, pasižymėjusio vietiniame sporto gyvenime, vestuvės; jaunieji išeina iš bažnyčios.

Wedding of A. Grajauskas, an accomplished sportsman; here couple is leaving the church. - Hamilton, Ont., Canada.

A. Juraičio foto

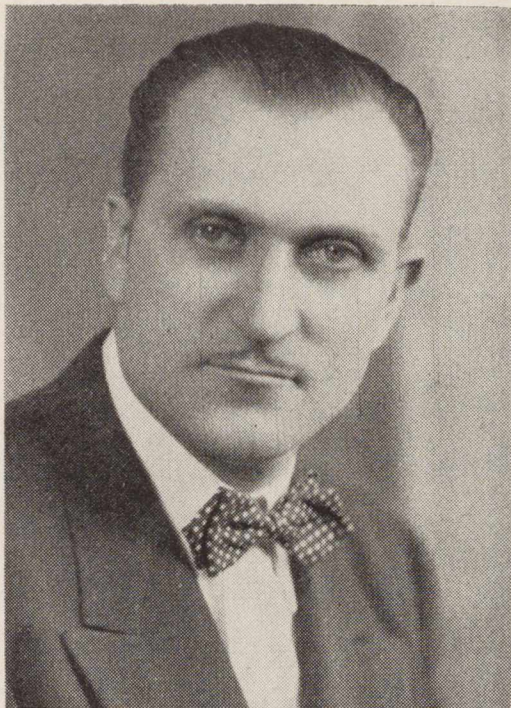
Moksleivių ateitininkų New York, N. Y., kuopos narių grupė su kuopos globėju A. Bendorium ir dvasios vadu kun. A. Račkausku.

A Group of the Lith. Cath. students association **Ateitis** with their spiritual leader the Rev. A. Račkauskas. - New York, N. Y.

Uršulė Mačytė, 80 metų amžiaus Kanados lietuvė tremtinė, aktyvi liet. draugijose.
U. Mačytė, 80 yr. old Lithuanian living in Canada and active in Lithuanian affairs.

J. Pusdešris, Detroit, Mich., dram. akt., ir sambūrio ALKA steigėjas ir vadovas.
J. Pusdešris, dramatic actor and founder of the ALKA, Detroit, Mich.

Rochester, N. Y., liet. kolonijos kultūrininkai: rašyt. J. Jankus, solistė V. Sabaliauskienė ir muz. Z. Nomeika, 1954 m. spalio 16 d. surengę vietos lietuviams literatūros ir meno vakarą.
Author J. Jankus, Soloist V. Sabaliauskienė and Musician Z. Nomeika. - Rochester, N. Y.

Viršuje - "Argentinos Lietuvių Balso", išėinančio Buenos Aires mieste, redakcijos ir administracijos personalas; iš kairės dešinė: moterų sk. red. O. Ožinskienė, ekspeditorius S. Lipinskas, linotip. V. Balčiūnas, leid. P. Ožinskas, ALB nuolat. bendr. L. J. Mičiudas ir red. K. Norkus.
Top: Editors and administrative personnel of the newspaper "Voice of Argentina Lithuanians" published in Buenos Aires.

Dešinėje - Vasario 16-sios liet. gimnazijos Vokietijoje mokinės seserys Irena ir Gerta Kušneraitytės.
Right: February 16th Lithuanian High School in Germany students Irene and Gerta Kušneraitytės

Žemai - Newcastle, Australija, ir apylinkės lietuviai parapijos vėliavos pašventinimo iškilmėse Broadmeadow'e 1954 m. spalio 17 d.; vidury - kapelionas kun. J. S. Gaidelis, S.J.
Bottom: Lithuanians at the blessing of their parish flag. - Newcastle, Australia.

"Laisvosios Lietuvos" savaitraščio, išėinančio Chicagoje, redaktoriai; iš kairės dešinė: vyr. red. V. Staneika, techn. red. J. Masionis ir kult. sk. red. A. Gustaitis.
Editors of the Lithuanian weekly "Free Lithuania" published in Chicago, Ill.

Los Angeles, Calif., liet. skautės, vad. D. Pulkauninkaitės (dešinėje) prie Marijos statulos prie šv. Kazimiero liet. bažnyčios; kairėje - I. Pamataitytė.

Lithuanian girl scouts with D. Pulkauninkaitė (right) at the statue of the Blessed Mother before St. Casimir's Lith. Church; at left is I. Pamataitytė. - Los Angeles, Calif.

NAUJOS KNYGOS

Jonas Gailius, KAIP JIS JĄ NUŽUDĖ. Išleista Venezueloje 1954 m., 128 psl.

Šv. Kryžiaus Lietuvių Parapijos 50 metų Istoriniai Bruožai, 1904-1954. (Golden Jubilee of Holy Cross Lithuanian R. C. Parish, Chicago, 1904-1954, Illinois.)

Laisvo Žmogaus Keliu į Lietuviškumą, red. V. Kavolis, 1954 m. rugs. 8-10 dd. įvykusio pirmojo liet. Stud. Santaros suvažiavimo darbai. 56 psl.

THE EVENING SONG (Vakarinė Daina), Lithuanian Legends and Fables Compiled and Translated by Vytautas F. Beliajus. 100 pages. Price \$3.00. Gaunama pas autorių: V. F. Beliajus, 1550 Tenth Ave., San Diego 1, Calif., arba "LD" leidykloje: 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

Los Angeles, Calif., liet. skautės, vad. ponios Varnauskienės (stovi trečia iš kairės), su vietos lietuviais skautais. Antroje eilėje, kairėje, skaučių seserijos vadovė O. Zailskienė iš Cicero, Ill.; vidury - prof. M. Biržiška; stovi dešinėje: R. Dabšys, V. Pažiūra, kun. V. Šiliauskas; žemai klūpo M. Naujokaitis; aukštai vidury - S. Makarevičius; kairėje stovi - D. Karaliūtė ir Pažiūrienė.

Lith. girl and boy scouts with Mrs. Varnauskienė (standing 3rd from the left) and Mrs. O. Zailskienė, head of the Lith. girl scouts of the world (sitting in the second row, left), from Cicero, Ill. P. Gasparaičio foto

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

Kun. S. Morkūnas, Sioux City, Iowa, šv. Kazimiero liet. parapijos klebonas, LD-nas parėmė 15 dol. pinigine auka.

K. Palšiūnas, Omaha, Nebr., prisiuntė 7 naujas LD prenumeratas, žada talkininkauti ir ateity.

J. Kilmoniai, Lynn, Mass., lankėsi Los Angeles mieste ir svečiavosi pas dukterį Ann, pusbrolių J. Kilmonį ir prietelių M. Wisneski.

Stp. Nasvytis, Cleveland, Ohio, atnaujindamas savo prenumeratą, užsakė LD savo prieteliui J. Žemaičiui Australijoje.

L. Bagdonas, V. Šernas, A. Pranys, J. Gudelis ir V. Utmanas, visi iš San Francisco, Calif., buvo neseniai išrinkti į ALB vietos skyriaus valdybą. ALB sk. ten veikia nuo 1952 m. vasario mėn., kai buvo sudaryta pirmoji valdyba iš kun. V. Pavalkio, S. Rusteikos, A. Zobarskienės ir Chomsko.

V. Archis, Long Beach, Calif., rūpinasi suorganizuoti ALB vietos skyrių. Pažadėjo leidėjui patalkininkauti ir LD platinimo darbe.

E. Bajerčienė, Los Angeles, Calif., neseniai persikėlė su dukterim Maryte Miksiūnaite iš Boston, Mass., ir čia įsikūrė. M. Miksiūnaitė įsijungė į parapijos chorą ir tautinių šokių grupę.

Lillian Kazluckas, Hollywood, Calif., turėjo svečių iš kito Amerikos pakraščio. Ją aplankė jos tėveliai Juozas ir Marcėlė Kazluckai iš Elizabeth, N. J.

K. Bobkaitis, Brockton, Mass., savanoris, remia kiekvieną Lietuvos laisvinimo reikalą ir lietuvišką spaudą.

E. Liolienė, Brockton, Mass., suruošė šv. Kazimiero parapijos naudai vakarienę. Ji taip pat yra ekskursijų organizatorė į N. Anglijos lietuvių gegužines.

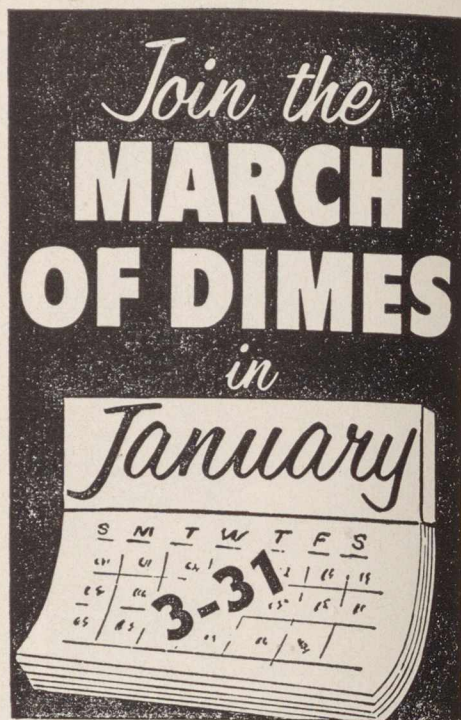
Dalia - Marija Keblinskaitė, Brockton, Mass., lanko Putnamo prancūzių seselių vedamą vid. mokyklą; gyvena Nek. Pras. liet. seselių pensionate.

J. P. Kvaraciejus, M.D., Brockton, Mass., LD garbės prenumeratorius, liepos mėnesį atostogavo savo vasaros rezidencijoje; grįžęs namo sėkmingai dirbuojasi savo profesijoje.

M. Mazgelienė, Brockton, Mass., su savo vyru iškėlė šaunią puotą savo sūnui, vid. mokyklos mokytojui, jo vestuvių proga. Ją aplankė dvi dukterys vienuolės kazimierietės iš Chicago.

V. Senuta, Brockton, Mass., menininkas, galvoja suruošti Brocktone savo liaudies meno kūrinių parodą.

F. Janonis, Brockton, Mass., Lietuvos kū-

rėjas-savanoris, su žmona Marija nenustoją rūpintis Lietuvos reikalais. Jų sūnūs Vytautas ir Juozas studijuoja Bostone.

S. Bajalienė, Brockton, Mass., remia liet. spaudą ir užsiima sidabrinių reikmenų prekyba.

Dr. K. Laban, Los Angeles, Calif., atnaujino LD garbės prenumeratą, įmokėdamas 10 dol. P. Baltis, Chicago, Ill., atostogaudamas Los Angeles mieste, lankėsi LD redakcijoje. V. Kamantas, Cleveland, Ohio, studentas, užsakė LD Pijui Kulikauskui, Augsburg, Vokietijoje. A. Mantautas, Brockton, Mass., užsisakė LD sau ir užsakė prof. B. Vitkui. Kpt. V. Musinskas, tarnaujantis JAV kariuomenėje, užsakė LD dr. V. Musinskui Chicagoje ir R. Saparaitei, Brown City, Mich.

F. Kudirka, A. Dabšys, V. Šeštokas, A. Razutis ir VI. Pažiūra, visi iš Los Angeles, Calif., sudaro BALFo vietos skyriaus naująją valdybą.

Kun. L. Musteikis, Omaha, Nebr. LD bendradrabis ir platintojas, lanko vietos universitetą.

Aldona Cvirkaitė, Elizabeth, N. J., iškėlė už Pitkunigio.

Kun. J. Grabys, Schenectady, N. Y., neseniai atvyko iš Europos ir užsisakė LD.

K. Pabedinskas, Safi, Morocco, turėjęs drobės audinių fabriką Plungėje, Lietuvoje, dirba tekstilės pramonėje Cie Cheriffenne des Textiles fabrike.

First parade of the Lithuanian Army in Klaipėda (Memel) in 1923.

Pirmasis Lietuvos kariuomenės paradas 1923 metais Klaipėdoje, miesto teatro aikštėje.

Prussian Lithuania's Fight For Freedom

By V. PĖTERAITIS, Montreal, P. Q., Canada

The last years have witnessed the complete annexation of Lithuania Minor (or Prussian Lithuania) to the Soviet Union. They have witnessed increased activities among the German refugees to regain their lost territories in the East. But little is known about the aborigines of Lithuania Minor, the Prussian Lithuanians and their struggle for the liberation of Lithuania Minor as well as their endeavors to unite politically with Lithuania Proper.

For quite a few centuries the Prussian Lithuanians enjoyed a free cultural life. The Lithuanian language was recognized as one of the official languages and shared equal rights with German in churches, local schools, and even courts. Lithuanian writing flourished. Chr. Donelaitis (1714-1780) with his four famous idylls named after the seasons raised Lithuanian literary creations to world-wide recognition.

However, the growth of German nationalism, a steady flow of German immigrants, German schools, the German army and the manifold resources of German propaganda stepped up the Germanization of the country and in the nineteenth century reached such proportions as to make many a writer and scholar of Lithuanian worried about the future of Lithuanians.

But the Prussian Lithuanians did not disappear, to the great disappointment of the Germans. Though the Lithuanian language was banished from all public institutions, though the Lithuanian publications, organized by Germans, were German in tendency, all this failed to obliterate the racial consciousness of the inhabitants of Lithuania Minor. On the contrary. All these harsh methods made Prussian Lithuanians more national-minded.

Thus, on November 30, 1918 representatives from all over Li-

thuania Minor convened in Tilžė, formed the National Council of Prussian Lithuania and made a formal declaration of their intentions to separate Lithuania Minor from Germany in order to unite with Lithuania Proper. These national aspirations of Lithuania Minor were only partly satisfied by the Treaty of Versailles which separated the northernmost tip of Lithuania Minor—the Klaipėda Territory—from Germany. It took another four years until the Allied Powers adjudicated on the Klaipėda Territory and this only after a revolt of the inhabitants in favor of union with Lithuania.

Unfortunately, the Prussian Lithuanians south of the river Nemunas (Niemen) did not enjoy a free cultural and political life. They had to endure many hardships especially after Hitler came to power. It was the intention of the Nazis to wipe out anything Lithuanian in character. Any national activity was brutally suppressed. In 1938, twelve hundred Lithuanian place names in Lithuania Minor were Germanized. In 1939, all Lithuanian societies and newspapers were closed. In March, 1939 Nazi Germany forced Lithuania to cede the Klaipėda Territory. Many intellectuals fled, many more were banished from their homes or ended up in concentration camps. Unable to act publicly either in East Prussia or in Lithuania Proper the Prussian Lithuanians went underground and formed different resistance groups.

After the Second World War the Council of Lithuania Minor (Mažosios Lietuvos Taryba) resumed its activities under the leadership of Mr. E. Simonaitis, an active political figure in pre-war Lithuania and internee of the notorious Dachau concentration camp during the Second World War. The objective of this organization was made known at the convention in Fulda, Germany, in 1946, when

V. Pėteraitis of Montreal, Canada. See his article on Page 19.

V. Pėteraitis, Montreal, P. Q., Kanada. Žiūr. jo str. 19 psl.

the Prussian Lithuanians reiterated their previous resolution to separate Lithuania Minor—the region between Königsberg and Tilsit—from Germany so that they might unite with Lithuania Proper. A formal protest was made against the occupation of Lithuania Minor

by the Soviets and the Sovietization of the country.

The Association of Friends of Lithuania Minor (Mažosios Lietuvos Bičiulių D-ja) is another political organization gaining in strength as well as influence among the Lithuanians abroad. Started only in 1950 it has been joined by thousands of Lithuanians in Australia, Canada, and in the United States and has enlisted the sympathies of all Lithuanians towards Prussian Lithuania's fight for freedom, towards her desperate struggle against the present occupation or any future attempts to reintroduce foreign regimes in Lithuania Minor.

It is the firm belief of all Prussian Lithuanians that Lithuania Minor should remain detached from Germany and that she should constitute a unit with Lithuania Proper.

Refugees of Lithuania Minor in Germany on their way to attend a conference. Mažosios Lietuvos lietuviai tremtiniai Vokietijoje suvažiuoja į Mažosios Lietuvos Tarybos suvažiavimą kaip delegatai, atstovaudami atskiriems skyriams Vak. Europoje.

THE HARDSHIPS OF PRUSSIAN LITHUANIANS

By A. LYMANTAS, Montreal, P. Q., Canada

The northern part of East Prussia that the Potsdam conference gave to the Soviet Union is inhabited by a section of the Lithuanian nation known as Prussians. At the beginning of the 13th century the invasion of Prussia began with the coming of the Teutonic Knights. They had lost their privileges in the Holy Land and had been invited by the Poles to the area. Using the idealistic pretext of spreading Christianity they requested aid of all Europe to conquer the pagan of Prussians. Many princes, knights and even kings

with their elite legions answered the call.

History mentions the Old Prussians as a peaceful people. However they fought valiantly for about 60 years until they were eventually enslaved. The historical record of the Teutonic Order speaks for itself when it gleefully states that "Christian blood devoured pagan bodies". This cruel Duisburg reference indicates what the Teutonic Order contributed to civilization. It is quite opposite to the claims of some German nationalists.

During the devastating wars, a

large part of the native people were killed while some fled to Lithuania. The survivors became serfs and were forced to build German castles and cities. The Teutonic Order claimed all conquered land for itself and settled it with German colonists. It eventually invaded Lithuania itself but met disaster at Tannenberg. Soon the Order completely collapsed and reformed itself into the German Duchy of Prussia. The modern connotation given this term has nothing whatsoever in common with the Old-Prussian Lithuanians.

In 1709 the plague claimed 45,000 natives. In their place the Germans imported 26,000 settlers from Holland, France, Switzerland and Austria. The census of 1735 listed 172,000 people in Prussian Lithuania including 124,000 Lithuanians. Napoleon freed them from German Junker's serfdom during 1807-1811. During the latter years the Lithuanians attained some rights. They were allowed to elect their own representatives to the Prussian Kingdom and the German Reichstag.

The first Lithuanian book appeared in Prussian Lithuania. With the guarantee of personal rights Lithuanian newspapers also made an appearance. From 1832 to 1932 over 130 various items of periodical literature rolled off the presses. After the Franco-Prussian war of 1871, Bismarck united Germany and soon started Germanizing all the minorities. The Lithuanian language was removed from the schools. The Prussian Lithuanians petitioned the German Emperor in vain for relief from government pressure.

Thus in this cursory glance at the past of Prussian Lithuania up to the 20th century, we see that it is filled with many sufferings. It was a perpetual battle for existence and even life itself. Today all Prussian Lithuanians dispersed all over the world are united in their fervent desire to see the realization of their hope to see an independent Lithuania comprising all its ethnographic areas including northern East Prussia.

Vytautas the Great High School in Klaipėda (Memei), pre-war Lithuania. Vytauto D. gimnazijos rūmai Klaipėdoje nepriklausomybės laikais.

Lithuanian fishermen's daughters of Klaipėda district in pre-war Lithuania.
Kursių Neringos lietuvių žvejų dukros nepriklausomybės laikais.

A PHENOMENAL TASK

A REVIEW OF **CROSSES**, BY V. RAMONAS, TRANSLATED FROM THE LITHUANIAN BY M. STARK

By EFREN REVELES
Idyllwild, Calif.

Author of *A History of Amerindian Legends* and Winner of 1953 Houghton-Mifflin Literary Award.

Crosses, by Vincas Ramonas, (Lithuanian Days Publishers, Los Angeles, Calif., \$4) translated from the Lithuanian by Milton Stark, marks the latest achievement in the annals of publishing history. The first Lithuanian novel ever to be translated and presented to the English-speaking world, *Crosses* should for reasons find a permanent place on the shelves of collectors, students, and every American family.

It is fitting that the first work chosen for this distinction should be by Lithuania's master storyteller, Vincas Ramonas. In delightfully

refreshing style, Mr. Ramonas discloses a multitude of heretofore seldom-heard details of the small nation whose history is rampant with invasions by religious and political hordes, and which even at this writing lies in the gloom beyond Russia's Iron Curtain.

Milton Stark has proved his skill in the almost phenomenal task of

translating *Crosses* from the Lithuanian tongue, a language of countless diminutives and colloquial expressions which lend it a peculiar charm and phonetic loveliness. Mr. Stark, whose labors consumed the better part of three years, has no doubt succeeded in preserving much of the original work's savoriness and grammatical beauty. The volume is rich in descriptive passages interwoven with natural dialogue. Mr. Stark has also resorted to the use of the footnote for the accurate interpretation of intricate native phrases which should prove valuable to the inquisitive reader.

Vincas Ramonas whisks the reader back to 1940, the year when many small nations regarded the movements of Stalin and Hitler with increasing apprehension. The reader is magically transported to a typical Lithuanian agricultural village which fairly bubbles over with that much-sought-after old world quaintness; here are the neat, expertly tended fields of the well-to-do, the stoney, neglected plots of the less fortunate; one rides on hand-made carriages through cobblestone streets, passing ancient graveyards upon which stand veritable forests of Lithuania's famous crosses; near by are the shops of the wheelwright and the blacksmith, while in the not-too-distant towns are the mechanized shops and factories of the "progressives". Through the pages of *Crosses*, the reader becomes intimately acquainted with the landowner Kreivenas, with his struggling neighbor, Grustas, and with the hired help. He shares in their personal conversations, in their old customs and beliefs, in the daily lives of the wealthy and the poverty-stricken, and at least for a while, becomes part of the day-to-day scene among a group of simple, honest people; Mr. Ramonas presents the people in a rapidly moving spectacle of youthful love and its frustrations, economic hardships and the idleness of the wealthy, atheists and God-fearing people, patriots and political radicals. And throughout the book's thirty-five

(Continued on Page 26)

Canadian Lithuanian Friends of Lithuania Minor at their gathering in Toronto, Ont. Canada.

Kanados Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos skyrių atstovų suvažiavimo dalyviai Toronto mieste, 1954 m. rugs. 25 d.; pirmas iš kairės - J. Kardelis; centre - M. E. Nauburas; antras iš dešinės - M. Brakas.

E. Simonaitis, West Germany, Pres. of the Council of Lithuania Minor and member of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania.

E. Simonaitis, Hemsbach a. d. Bergstrasse, Vak. Vok., Mažosios Lietuvos Tarybos Pirmininkas ir VLIKo narys.

MOONLIGHT

By JURGIS SAVICKIS

(Jurgis Savickis—1890-1952—attended high school in Kaunas, studied in Moscow during World War I. Subsequently held responsible posts in the Lithuanian Government. Among his works: *Holiday Sonnets*, 1920; *At the High Throne*, 1924, a collection of expressionistic short stories; travel books: *Vacation*, *A Little Bit of Africa*, *Travels*. The following short story is taken from one of his last books, *The Red Shoes*.)

They met at a restaurant quite by accident.

He was eating a delectable lobster, she was nipping grapes with her slender fingers. Her fingers reminded him of the very same grapes soaking in wine and sugar. Then and there, at the very start, he began to adore her. He fell in love with her at first sight, as the expression goes. His heart began to beat faster. At intervals he stopped breathing. During these intervals his blood pulsed, and he was resolved to serve her every want.

It chanced to be spring.

After two passionate glances they were friends. Outside on the street they started up a conversation. It was inevitable that it should be so.

He worked as a newly appointed junior official of protocol in the Ministry of Foreign Affairs. He was determined to progress. What more could he ask for? His youth, his position and especially this newly formed acquaintance bore him aloft. It was as if, oddly, strong wings were screwed to his back and bore him on high. Him. With well-tailored clothes of genuine English material. With his bold and, at this moment, radiant thoughts; with his well-groomed hair. As was only fitting for a man of protocol.

And she?

Camomile

(Ramunėlė)

By JURGIS BALTRUŠAITIS

*Camomile of pearly color,
Grace the road that I must tread;
From the dust arise in valor,
Lift up high your lovely head.*

*To the path along the rye field,
Your sweet blossom is a gift;
While you smile, I am contented;
My worn feet are light and swift.*

*Pains subside and sorrows vanish;
Want and longing disappear;
To the cross-land to be banished,
Nevermore I suffer fear.*

*While your solar goblet glitters,
Lone I bravely march along;
My glad heart so calmly listens
To your spiritual song.*

Translated by NADAS RASTENIS

She was everything. She was the Mood. She had just arrived in the city, this rich landowner's daughter. She was pretty, well-educated. And she was full of spirit like the spring and like a woman of bright perspectives. With her shapely fingers, sweet as grapes; with the trim lines of the torso and other female parts perfectly harmonizing under a new dress of spring material. The future high functionary in the ministry telephoned for a higher chief's automobile, which from time to time he was able to use for the ministry's official and semi-official business. So it was now. Even though now it was rather late. To be more exact, it was nearing midnight.

The drove around the lovely environs of the city. The good automobile rumbled like the distant sound of breaking surf. The soft, patent spring seat rocked them closer and closer to each other.

The automobile hummed on quietly and spun them tales of youth. It was as if the automobile itself were pleased. They did not even perceive that they were driving. It seemed to them that they were floating in some fabulous gondola on the enchanting canals of Venice, which, to tell the truth, neither one nor the other had ever seen. They had simply heard report of them. They drove uphill and down, catching a glimpse of the heavens, and then again recognizing the verdant green slopes of Pakauņē. At intervals he felt no other destiny than that she should be his. The meadows, the woods, the paths gravelled and ungravelled—everything was drenched in the mystic light of the moon. And all was bathed in an airy mist. Faces looked so strange. He was brave in all things. The shadows of the automobile were briskly black. The shadows of the automobile sprawled over and slank across the lush grass of the park.

They told each other their histories.

The suddenness of it all caused

her to sigh: "What can one do when one is so poor? With you it is a different matter; you may become president soon."

"I?" Even the dreamy wooer was taken aback by such a prospect, so strange and remote did it seem to him. To pacify the lady somewhat, he said: "The future of presidents is so uncertain, and do not forget the competition . . ."

"I have lost everything," said the girl. She with the passionate heart and with her new, lately made suit that became her so well.

"What do you mean by everything?"

"The estate."

"Who took it from you? What happened?"

"You know very well that everything has been expropriated."

"How do you manage to live now?"

"How?" she shrugged her shoulders.

He was young and heroic. And he was rich in his youth. Could he not lighten this sad situation?

"I am all alone . . ."

Even though what she said was true, these gloomy nuances seemed somewhat incongruous in such a vivacious person as she.

"My dear!" he jumped at the opportunity to assist her. He even touched his lips to her hand. The circumstances were very favorable. The moon was shining and they were alone.

Later they decided that it would serve their mutual interests to combine their two destinies. Of course, only after he had ascended the official ladder a little higher (at present he was rather low on it). She understood his intentions very well. They were happy in this hour.

In the morning there had been nothing—now everything! The young man burned within. But suddenly she gave such a start that the young man was scarcely able to recover himself.

The lady covered her face with her delicate hands, like a painfully

hurt child. It was as if she were weeping or holding her head in affliction.

"What is the matter? What is the matter?" He asked himself how he had offended her, By word? By act? (He had done nothing.) He could not forgive himself the imagined slight.

"My earring is gone!" The girl bit her lips out of anxiety. She leaned back in the seat of the automobile. He subsided. Perspiration broke out on his face. He also leaned back in the seat. He was dumbfounded. He looked at her and also at the one heavy earring (in an appetizing place at the neck) still dangling from her ear. He compared the heaviness of the pearl to his paltry monthly income; also to the depth of her sorrow, and decided that this piece of bad luck could nevertheless be righted. An earring was not everything! He subsided somewhat and the wrinkles disappeared from his brow, much as after a difficult and complex problem at the ministry.

He ordered the automobile stopped. Though they searched the automobile and the park lawns, they did not succeed in recovering the lost pearl. The moonlight ride was interrupted. The frosty moon gathered together its silvery cloak and vanished, wearied with our chivalric couple. The gravelled road alone remained, bare and no longer mystic as before. The mood was gone.

He studied the lady's ear. It was a large pearl. A family heirloom. It was a sacred memory connected with her old home. With her family and the estate. She was his guest today. He adored her.

He said: "It is all my fault. I am to blame." (He knew, more or less, why sometimes ladies will lose their earrings.) "I shall make it good. Tomorrow you shall have another pearl just like it!" he emphasized his promise.

"I shall not allow it! What do you think I am? Besides what would people say?"

"I know you do not like the idea."

"I refuse to talk about it anymore."

What an altruist she was!

But she remained downcast. After a good deal of persuasion she agreed to accept from him (she accented this word) that which he had promised.

They parted on very friendly terms. He dreamed of her all night and could not shut his eyes. And when at last he did fall asleep, he slept the sleep of a guilt-laden official and dreamed that he himself fished with both hands for pearls in the South Seas. It was hard work. He was all in a sweat. A pearl was a pearl. Giving his full attention to it, he began to ransack his mind where at this moment he could lay his hands on enough money to purchase such a pearl, but in vain. Nothing came of his ransacking. He must have the money today, immediately!

These thoughts, which tormented him so much, broke off.

They had agreed that she herself would go to the jeweler's and choose for herself a suitable pearl and present him with the bill. The consequences? How should he know? Perhaps he would have to apply to the minister himself, whom he had seen but twice in his life...

But afterwards everything would be rectified again and everything would be all right. Of course, next

time he would be more careful! Then they would again, the two of them, drive happily about the environs of Kaunas. And there would be nothing to trouble the heart.

In the morning and during the day he was tormented by the ugly, man-made word **cost**.

In his office the official was white as a sheet. No one recognized him as the same person. His friends were worried. The day was dreary. In one way it was momentous, but in another it was oppressive with its unsolvable problems.

At last, at about twelve o'clock, the bill arrived, sent by her.

With trembling hands and all in a sweat, he tore open the envelope and heroically read the figures.

"Nine litas, fifty cents."

"This caps everything!" the official was affronted. "The shopkeeper has mixed up the bills. This is not my bill!"

Nothing went right with him. At such a critical hour—through oversight—people were playing tricks on him. People were not always earnest and circumspect. He sat down heavily in his office chair and, like one awaiting final judgement—the chair began to creak under him in symbolic speech—cast his eye over the bill one more.

At the bottom of the sheet was written: "Receipt of payment. Bambusnikas. Goldsmith and Seller."

He knew this store of Bambusnikas' very well. It was a large store. If only this were his bill!

After all, in American money it was less than a dollar . . .

He grew uneasy.

"Wait!" only now did the thought dawn on him. The aggressive girl wanted to get him under her thumb. Instead of a genuine pearl like her own, she had asked the merchant to match an artificial one of the same size . . . "I am not that easily taken in!"

"Wait, my fine merchant! Mock people, will you!"

His career was as good as ruined anyway. With all haste he had the dealer summoned.

In order to make a more ceremonious impression, Bambusnikas came to the high office in person with the bill. He gave assurance that the young lady had now and in the past purchased manufactured pearls. It was impossible to doubt him. He knew him pretty well. Bambusnikas was polite. He was in a hurry to leave.

"But it was a genuine pearl, a family heirloom past on to her by her great-grandmother . . . This big!" The official indicated a very large pearl with his fingers.

"Maybe so. But she bought her earrings from me herself . . ."

"Sir, this is a question of honor!" Bambusnikas looked at him. "Another madman in high office." So this was what people were paid for! As it was, he wasted a great deal of time on such nonsense. He was a polite.

Bambusnikas was in earnest. He spoke the truth.

The official shook the merchant's hand. He returned to his office and laughed aloud, so loud that his friends had reason to fear for his mind. For the evening he invited all of his co-workers to supper (not having any money). For lobster and grapes. Never had they spent a more enjoyable evening. But he kept his secret.

He did not see the girl again.

He did not marry.

Translated by M. STARK

Officials of the Central Office of the United Lithuanian Relief Fund of America, Inc., with the Very Rev. Dr. J. B. Končius, President of this nation-wide organization. Left to right: V. Ku'pavičius, A. B'ekaitienė, The Very Rev. Dr. J. B. Končius, and P. Minkūnas. BALFo centrinės įstaigos tarnautojai su BALFo pirm. dr. J. B. Končiumi; iš kairės dešinėn: sandėlininkas V. Ku'pavičius, sekr. A. B'ekaitienė, BALFo pirm. kan. dr. J. B. Končius ir reik. ved. P. Minkūnas. V. Maželio foto

UNITED LITHUANIAN RELIEF FUND OF AMERICA, INC.

Last year, 1954, marked the tenth anniversary of the United Lithuanian Relief Fund of America, Inc., otherwise known as BALF. Established on April 1, 1944, this non-political, non-religious Lithuanian voluntary relief agency has spent the entire period of its existence in endeavoring to bring material relief and moral support to thousands of destitute Lithuanian refugees living on the verge of starvation and despair in the DP camps of post-war Europe.

The United Lithuanian Relief Fund of America was founded by the initiative of the Lithuanian American Council and incorporated in the state of Illinois. It received official recognition from the United States Government, was registered with the President's War Relief Control Board and admitted into the National War Fund. At the present time it is registered with the Advisory Committee on Voluntary Foreign Aid of the United States Government, and is an active member of the Cooperative for American Remittances to Everywhere, Inc. (CARE), the American Council of Voluntary Agencies for Foreign Service, the Council of Re-

Members of the Supreme Council of the United Lithuanian Relief Fund of America. BALFo centro valdybos nariai, posėdžiavę 1954 m. lapkr. 2 d. centro įstaigoje; iš k. d. sėdi: vicepirm. prel. J. Balkūnas, vicepirm. E. Devenienė, pirm. kan. dr. J. B. Končius, kasin. A. S. Trečiokas; stovi - fin. sekr. adv. S. Bredes, Jr., dir. J. Ginkus, dir. J. Bo'ey ir reik. ved. P. Minkūnas. V. Maželio foto

lief Agencies Licensed for Operation in Germany (CRALOG), the American Immigration Conference, the National Catholic Resettlement Council, etc.

Through the United Lithuanian

EISENHOWER'S GREETINGS TO THE UNITED LITHUANIAN RELIEF FUND OF AMERICA NATIONAL CONVENTION

The White House
November 23, 1954

Dear Father Koncius:

Please convey my cordial greetings to the delegates assembled to observe the tenth anniversary of the United Lithuanian Relief Fund of America. I congratulate them for their fine contribution to the relief and resettlement of the tens of thousands of Lithuanians who, in devotion to personal liberty and the cause of Lithuania's independence, sacrificed their worldly goods.

Sincerely,

DWIGHT D. EISENHOWER

The Rt. Rev. Dr. Joseph B. Koncius
National President
United Lithuanian Relief Fund of America, Inc.
105 Grand Street, Brooklyn 11, New York

Relief Fund of America, Inc., American Lithuanians have greatly alleviated the deprivation of Lithuanian refugees. Orphans, invalids, tubercular patients, the chronically ill, the aged, children and other needy cases were the first to receive clothing, supplementary food, medical help and other material assistance. During 10 years, 3,446,807.00 lbs. of various goods-in-kind (value: \$2,688,474.80) were sent overseas. The additional sum of \$762,287.00 in cash was also given to the needy.

Moreover, our Lithuanian relief organization helped homeless Lithuanians to migrate to the United States. It spent much effort in encouraging the adoption of Public Law 774, by which Displaced Persons were admitted for permanent residence to the U.S.A. At the urging of U. L. R. F. A., American Li-

thuanians issued thousands of job and home assurances. As a result, 27,804 Lithuanians arrived and settled in America. Pursuant to the adoption of Public Law 203, U. L. R. F. A. hopes to bring an additional 3,000 Lithuanians to this country.

The United Lithuanian Relief Fund of America, Inc., functions through 140 chapters in 35 states. In their own separate communities, the chapters conduct drives for clothing and funds. Without the close cooperation of the chapters, such an extensive relief, immigration and resettlement program would not have been possible.

A Board of Directors, consisting of 21 members elected every two years by a national convention, is the governing body. Ever since the establishment of the U. L. R. F. A., the Rt. Rev. Dr. J. B. Končius (Continued on Page 24)

Mindaugas, King of Lithuania. Great Unifier of the Lithuanian Nation. (See below for biographical summary.)

MINDAUGAS, THE FIRST KING OF LITHUANIA

By V. ADOMAITIS
Los Angeles, Calif.

Many people are under the false impression that Lithuania is a new entity in the family of nations. Some historians indicate that Lithuania originated with the Republic of February 16, 1918. Although this date is very important in its history, Lithuania was a unified independent nation hundreds of years before the twentieth century.

As with most peoples, the formalization of a national state does not occur overnight. At the beginning of the thirteenth century, Lithuania was under the rule of 21 princes belonging to five noble families. Perpetual wars with the Germans, Russians and Poles necessitated the concentration of its medieval armies into a more centralized authority. The prince that eventually rose to power was Mindaugas. This must have happened prior to 1236 as that year the Duke of Volhynia negotiated with Mindaugas as the sole ruler of Lithuania.

The first major success of the unified State occurred also in 1236 at the Battle of Saulė in which the Lithuanian army practically exterminated the German Knights of the Sword. It is thought that the victorious army was led by Vykinas, Duke of Samogitia. The next moves were against the Eastern Slavs and resulted in the addition of Minsk, Polotsk, and Smolensk to the expanding domain. Meanwhile the various enemies of Mindaugas were plotting to depose him from power. The German Knights of the Sword, and the Slavic Duchy of Volhynia formed an alliance with the Lithuanian Samogitians and the less related Yatvegians.

Placed in critical circumstances, Mindaugas decided that the proper time had come for him to accept Christianity. After completing arrangements with Andrew von Stirland of the Livonian Order, Mindaugas and his court were baptized. Two years later in 1253 Mindaugas was crowned the first King of Lithuania and thereby officially crystallized the Lithuanian State in medieval Europe.

Books

KELIONĖ (The Journey), by Algirdas Landsbergis (259 pp.) - Draugas, 2334 S. Oakley Ave., Chicago 8, Ill. - (\$2.50).

Like a great many post-war novels by Lithuanian writers, *The Journey* is a record of the war years. It is the personal story of Julius, a Lithuanian refugee in a forced labor factory in Germany. As the Soviets march into the Baltic area, Julius, a divinity student in a Lithuanian monastery, loses his father and escapes across the frontier into Germany. There he quickly enlisted in the ranks of forced labor, and he becomes a starved automaton in a sweat shop manufacturing metal products for the crumbling Nazi regime. His fellows are refugees like himself, of every nationality and description. Their contrasting personalities are developed against the background of concentration camp living. At war's end, Julius is nearly killed in a bombing of the factory, but he is one of the few who survive to walk the gutted streets of post-war Germany, bewildered, broken, homeless and friendless.

Readers may find Landsbergis' retrospective mental meanderings a little bothersome—especially in a lengthy section in mid-book—but the story has essential intrigue and the reader is swept on to the pathetic denouement. *The Journey* was awarded the 1953 Lithuanian prize for literature.

M. Stark

EYES ON THE GOAL, by Julia Shapiro Dessler (54 pp.) - Vantage Press - (\$2.00).

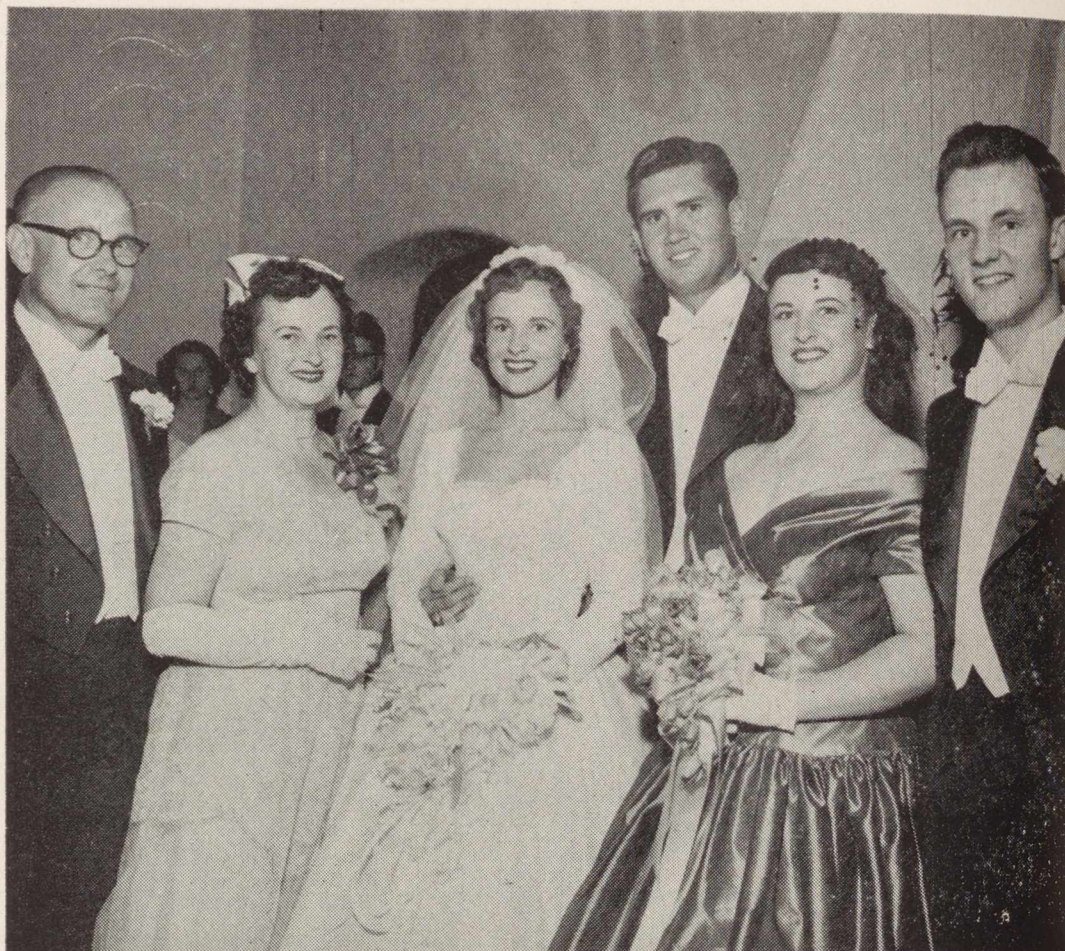
Though the jacket of this little booklet would indicate that the author was of Lithuanian birth, no mention of Lithuania or Lithuanians is made during the entire course of the narrative. We suppose she was born in what is known as White Russia, though this is not entirely clear either.

The book, a memoir of sorts, describes the Russian pogroms against the Jews from 1905 on, until 1921, when Mrs. Dessler came to the U. S.

M. S.

Members of the Lith. Women's Club, Miami, Florida. The Club was organized two years ago and at present has over 80 members; center - Mrs. J. Styles, President; on her right - Mrs. L. Sudzda, Vicepres.; next right - Mrs. E. Usanis; on Pres. left - Mrs. A. Ragis, Rec. Sec'y; next left - Mrs. A. Bubnis, Treas.

Miami, Florida, grupė vietos liet. moterų klubo narių. Lietuvės moterys susiorganizavo prieš porą metų ir jau turi 80 narių. Vidury klubo pirm. J. Styles, jos dešinėje - vicepirm. L. Sugzda, vald. narė E. Usanis; pirm. kairėje - sekr. A. Ragis ir kasin. A. Bubnis.

Wedding of Robert W. Young and Miss Xenia Genevieve Fabian, daughter of Mr. and Mrs. Fabian of Hollywood, Calif. Mr. Fabian, left, is manufacturer of the Safe-T-Seal products and owner of this establishment.

Xenia Genevieve Fabian, Hollywood, Calif., 1954 m. lapkričio mėn. ištėkėjo už R. W. Young. Nuotraukoje matosi jaunosios tėvais, seserim ir broliu. Iš kairės dešinė: S. L. Fabian, Mrs. Fabian, jaunoji R. W. Young (Xenia G. Fabian), jaunas Robert W. Young, jaunosios sesuo J. L. Paul (Biruta Fabian) ir jaunosios brolis S. N. Fabian. S. L. Fabian yra lietuvis pramonininkas, **Safe-T-Seal** įmonės vyr. inžinierius ir savininkas, aktyviai dalyvaujantis kolonijos liet. gyvenime.

UNITED LITHUANIAN . . .

(Continued from Page 23)

has been the National President.

At the present time, with 10,000 needy Lithuanians still in Europe, the U. L. R. F. A. is determined more than ever to carry on its charitable work. At least 100,000 lbs. of clothing are annually shipped overseas. Thousands of dollars in cash are sent monthly to the needy. From the United States Government, the U. L. R. F. A. obtains large quantities of surplus food commodities for distribution to Lithuanian refugees in Europe.

Program, budgets and audits are voluntarily recorded for public ins-

pection with the Advisory Committee on Voluntary Foreign Aid of the United States Government.

B. C.

For All Magazine Subscriptions

(New and renewals a specialty)
Prompt attention given to Publishers'

Special subscription offers

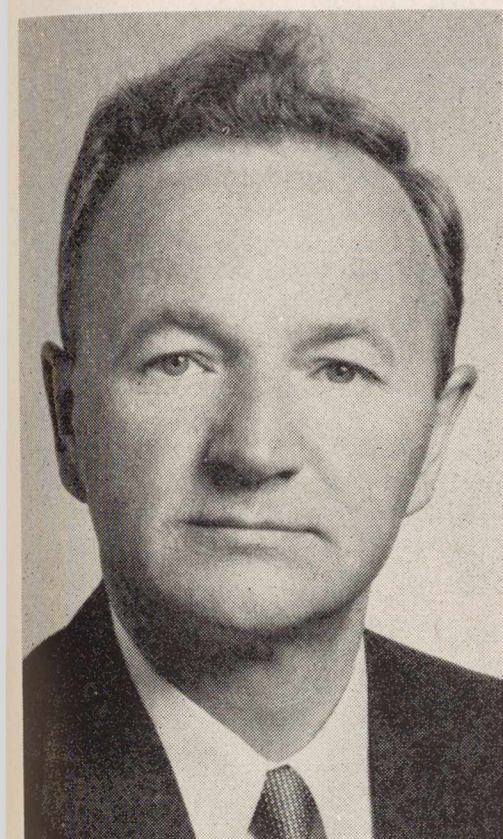
Mail Order from

LOUIS MEYER

244 Fernon St., Philadelphia 48, Pa.

LITHUANIANS MAKE NEWS

The United Lithuanian Relief Fund of America, Inc., held the 10th national convention on November 27-28, 1954, in Cleveland, Ohio. The

Joseph B. Laučka, Rochester, N. Y., has returned to the U.S. on home leave and consultation after having served with the U.S. Information Agency in Munich, Germany, as Chief of the Lithuanian Service at the Agency's Munich Radio Center for 2½ years. Mr. Laučka, who was born in Brockton, Mass., received a law degree from the University of Vytautas the Great in Kaunas, Lithuania. From 1930-1933, he was associate editor of the Lithuanian semi-weekly newspaper, "Darbininkas," published in Boston, Mass., and served as editor of the Lithuanian weekly, "Amerika," in Brooklyn, N. Y., from 1936-1944.

He served as executive director of the United Lithuanian Relief Fund of America, a member agency of the National War Fund, from 1944-1948, and was liaison officer with the National Catholic Welfare Conference war relief services in the resettlement of displaced persons in the U. S. from 1948-1951. Mr. Laučka was a member of the national board of the National Council of Catholic Men for five years.

J. B. Laučka, Amerikos Balso lietuvių skyriaus Muenchene, Vok., vedėjas. Gimęs Brockton, Mass., teisių mokslus baigęs Lietuvoje, redagavęs "Darbininką" ir vėliau "Ameriką". Vedęs Izabelę Motiejūnaite iš Rochester, N. Y.

For Insurance on House, Car,
Furniture or Liability
CALL PLymouth 4-1377

ANTHONY F. SKIRIUS
General Insurance Agent
Real Estate - Tax Service

Office:
9204 SO. BROADWAY
LOS ANGELES 3, CALIF.

Residence:
18407 Domino, Reseda, Calif.
Phone Dickens 2-5315

Rt. Rev. Dr. J. B. Končius of Daytona Beach, Florida, was reelected National President; Vicepresidents: Msgr. J. Balkūnas of Maspeth, N. Y., Mrs. E. Devenis of Watertown, Conn., Mrs. B. Spudis of Brooklyn, N. Y., and J. Ginkus of Brooklyn, N. Y.; Mrs. N. Gugis, Secretary, of Chicago, Ill.; Atty. S. Bredes, Jr., Fin. Sec'y, of Brooklyn, N. Y.; A. S. Trečiokas, Treas., of Newark, N. J.

Miss E. Bender, Boston, Mass., was signed for teaching of mathematics at Cornell University, Ithaca, N. Y. She holds a doctorate in mathematics and during her stay in Boston, Mass., she was active in the Knights of Lithuania organization.

Miss Ada Korsakaitė, Los Angeles, Calif., a young Lithuanian artist, has received recognition from the American magazine **Arts and Architecture**. This magazine carried several pictures of the works of this young artist in the October issue of 1954.

V. Kavolis, Boston, Mass., former National President of the Lithuanian Students' Association, was signed for a teaching position at Harvard.

Mrs. V. Sruogienė, Chicago, Ill., has written a book on Lithuanian history. She has a Ph. D. degree in history and her book of 700 pages is being published in Chicago, Ill.

St. Lušys, Boston, Mass., was signed as Manager of the Central Office of the United Lithuanian Re-

lief Fund of America, Inc., with headquarters in Brooklyn, N. Y.

B. Mačiukas, Chicago, Ill., working for his Ph. D. degree at the University of Chicago, is gathering data for a book on Communist atrocity acts by the the Soviet Union in occupied Lithuania. The book is going to be published by the University of Chicago.

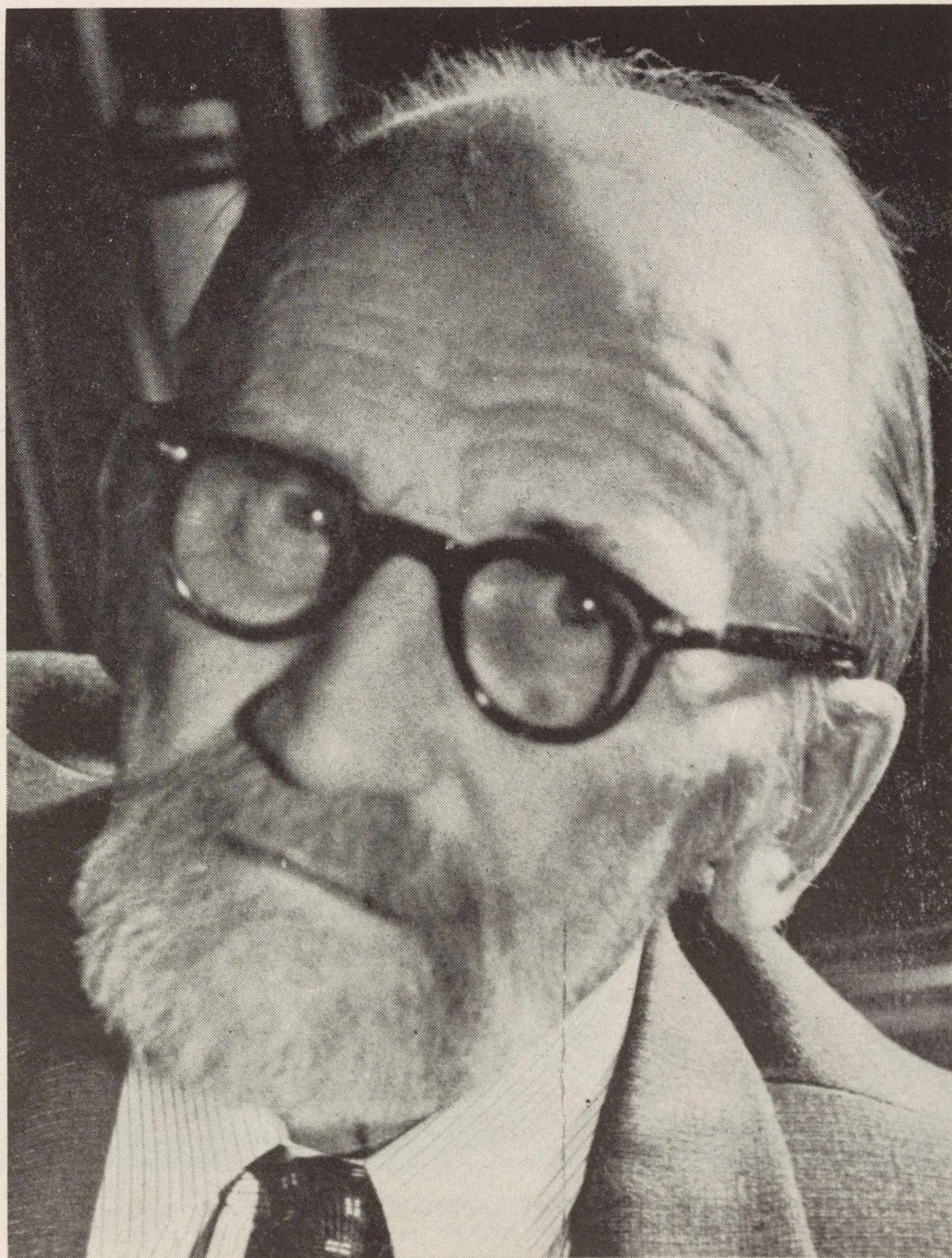
A. Paplauskas-Ramūnas, Ph. D., Ottawa, Can., professor at the University of Ottawa, was elected to head the Center of Applied Pedagogical Sciences.

B. Katilius, Montreal, Que., Can., is gathering material for a two-volume book on Lithuania Minor.

A. Šlepetytė, New York, N. Y., a distinguished Lithuanian ballet dancer, heads a ballet studio of her own in the city of New York.

Mrs. S. Ambrozienė, Sydney, Australia, is the first Lithuanian physician who passed the country's medical examination. She has an office in Sydney. Until about five years ago there were only about 300 Lithuanians in Australia. Since then the number of Lithuanians in Australia has increased to 10,000. At present the largest Lithuanian groups are in Sydney, Melbourne, and Adelaide.

Leonard Valiukas, Managing Editor of Lithuanian Days Magazine is completing his studies for Master Degree in Political Science at the University of Southern California in Los Angeles, Calif., this spring semester. The topic of his thesis: "Lithuanian Democracy, the rule of Christian Democratic Party 1920-1926".

Frank G. Jurlen, Rochester, N. Y. Monroe County Commander of American Legion. Graduate of the University of Rochester, at present Assistant Department Head at Eastman Kodak Co., Rochester, N.Y.

Frank G. Jurlen, Rochester, N. Y., amerikiečių karo veteranų Monroe County vadas, vadovaujas 7500 veteranų. Baigęs Rochester, N. Y., universitetą, dirba Eastman Kodak kompanijoje, vedęs lietuvaitę Joan Gudelytę, priklauso šv. Jurgio vietos liet. parapijai.

The Rev. P. Vaseris, Melbourne, Australia, heads the Institute of Mindaugas, the First King of Lithuania.

J. Kvietytė, Montreal, Que., Can., heads a ballet studio of her own for several years. Mrs. B. Vaitkūnienė-Nagienė, a Lithuanian ballet dancer also, is teacher at this studio.

Anthony F. Skirius, Publisher of Lithuanian Days Magazine, is making arrangements to publish memoirs of Gen. St. Raštikis, former Commander-in-Chief of the Lithuanian Army. Gen. Raštikis resides now in the U. S.

DON'T MISS THE FIRST ENTERTAINMENT EVENING AFTER CHRISTMAS!

Musical program and dance

January 9, Sunday, 1955, at
St. Casimir Lith. Parish Hall,
2704 St. George St. L. A., Calif.
Program: at 3 p.m. Dance: at 6 p.m.

Sponsored by
The Lith. American Community
Los Angeles District

Prof. V. Biržiška, Boston, Mass., was 70 years old in 1954. He is one of the foremost Lithuanian bibliographers, former professor at the Lithuanian University, Editor of the Lithuania Encyclopedia in Lithuania and the U.S.A., author of numerous books.

Prof. Vaclo. Biržiška, Boston, Mass., 1954 m. atšventęs 70 metų amžiaus sukaktį; jis yra vienas žymiausių lietuvių bibliografų, buvęs ilgametis Lietuvos universiteto profesorius, Lietuviškos Enciklopedijos Lietuvoje ir Amerikoje redaktorius; eilės knygų autorius.

D. Čibo foto

LITHUANIAN AFFAIRS IN THE AMERICAN PRESS

Tucson Daily Citizen, Tucson, Ariz., Dec. 3, 1954. "Some People Just Are Never Satisfied / Wichita Falls, Tex. - (AP). The name Victor Edward Kuhl wasn't satisfactory to a 22-year-old airman at Sheppard air force base. He had it legally changed yesterday. Now he's: Vytautas Edvardas Kulikauskas."

The Tablet, Dec. 4, 1954. Report "Red Labor Unions Exploit Workers / Exiles Assert Liberty And Rights Are Denied Behind Iron Curtain / Labor unions behind the Iron Curtain have been transformed into tools for the exploitation of workers. / This point is made in a resolution adopted here by the Assembly of Captive European Nations at its seventh plenary meeting. / The resolution of the Assembly of Captive European Nations appealed the democratic nations represented in the U.N. General Assembly to 'take appropriate and forceful measures' for the early abolition of the Communist labor system. / 'The Communist labor trade unions have nothing in common with the protection of the workers' interests. The Communists have transformed them into tools for the social subjugation and pitiless exploitation of the workers.' / At the same time the Assembly of Captive European Nations has issued a memorandum on forced labor behind the Iron Curtain. / The Assembly of Captive European Nations includes exiles from Albania, Bulgaria, Czechoslovakia, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland and Romania. The organization serves as a forum for the exiles to keep the plight of their countries before the free world. It holds its plenary sessions at the Carnegie Endowment International Center on the U. N. Plaza and maintains nearby headquarters from which

the proceedings in the United Nations are closely followed."

Los Angeles Times, Nov. 28, 1954. Report "Russia Keeps Tight Lid on 3 Republics / Secrecy Rules on Estonia, Latvia and Lithuania / Stockholm, Nov. 27 (Reuters). Russia still is keeping the Iron Curtain clamped tightly down over its westernmost republics (sic) of Estonia, Latvia and Lithuania, although foreign travelers now are allowed to visit the remoter Eastern Soviet republics. / Goodwill missions passing through Stockholm always by-pass these three little countries which became Soviet republics in 1940 and enter the Soviet Union through Leningrad. / About 25,000 refugees who fled across the Baltic to Sweden after these three states were absorbed by Russia are asking why their homelands are still one of the most secret areas of the Soviet empire."

A Phenomenal Task

(Continued from Page 21)

chapters, like an undertow in the stream of humanity, are the signs of uncertainty and impending chaos which gradually tighten their grasp on the reader's mind until finally he finds himself sitting on a keg of dynamite with a dangerously short fuse!

And then it happens! Like the thunderous climax of a mighty symphony, the political structure of the country breaks at the seams. Patriots turn traitor, cowards turn hero, homes and farms are fired, and the blood begins to flow! "The Bolsheviks are here!", is the cry on the people's lips.

Then the reader recognizes the

tactics used by the invaders; throughout the book, the Bolshevik propaganda had been ever so cunningly planted in the minds of the citizens, much like a cat stalking its prey under cover of darkness... And when the cat finally pounced, it was too late! The great patience of the enemy, the utter simplicity of his methods, is forcibly described and serves to reveal these really old methods of conquest which have meant successful conquests for the Napoleons, Stalins, and Hitlers in the world's history.

Crosses is more than just a story. As the book progresses, Lithuania gradually becomes a living example of what could happen to any city or nation, large or small, anywhere in the world. It should awaken in every thinking man, the need for being constantly alert to foresee the first indications of the enemy's infiltration of the common citizen's mind. All good literature, after all, can accomplish little more than this: **make man more aware.**

Toward this cause, **Crosses** is the combined labors of three men working together: Vincas Ramonas, the author, Milton Stark, the translator, and Lithuanian Days Publishers, who have made **Crosses** available in America by shouldering the financial risk of its presentation after the volume was repeatedly rejected by other American firms. To these men a debt of gratitude is due.

It is regrettable that, of necessity, the first edition of **Crosses** has been limited to a short press run. However, its progress will be watched with interest by this reviewer, who ventures to guess that larger editions will be forthcoming.

LITHUANIAN RECIPES

By J. Skiparytė, Rochester, N. Y.

KUGELIS (POTATO CAKE)

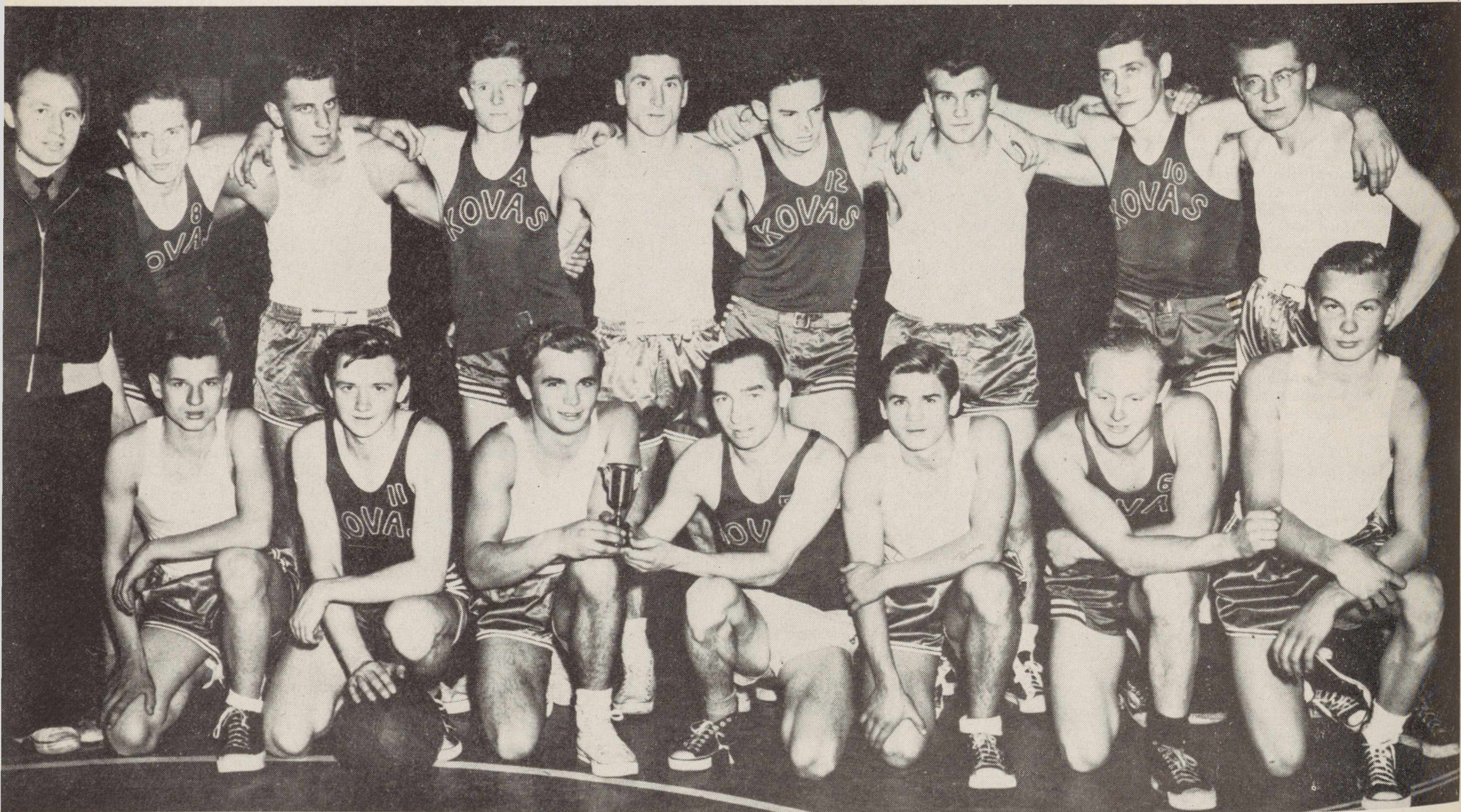
1 qt. potatoes
1/2 c heavy sweet or sour cream
1 tbsp. melted butter
1 onion
4 tbsp. cream of wheat
2 eggs
salt and pepper

Peel and grate potatoes. Mix with chopped onion, salt and pepper, eggs, cream of wheat and cream. Put in square greased pan and bake in very hot oven about 3/4 of an hour to an hour or until tester placed in center comes out dry. Cut in squares and serve hot with melted butter or heavy cream.

VINIGRETAS (VEGETABLE SALAD)

1/2 c peas
1/2 c brown beans
1/2 c carrots
1/2 c beets
1 potato
1 hard-boiled egg
1/2 onion
1/2 cucumber
1/2 to 1 sour pickle
1/2 c sour cream

Boil vegetables (except cucumber, pickle and onion) and the egg. (Or used leftover vegetables). Cut all into small pieces. Mix with the onion, cucumber and pickle (also cut up). Add salt and pepper to taste. Mix in sour cream. (R.T.U.)

Basketball team "Sakalas" of Rochester, N. Y., meets Hamilton's "Kovas" at Hamilton, Ont, Canada.

Hamilton, Ont., Kanada, sporto klubo "Kovas" ir Rochester, N. Y., sporto klubo "Sakalas" krepšininkai susitinka rungtynėms; kairėje - Hamiltono krepšininkų vad. A. Grajauskas; Rochesterio krepšininkų vadovas - V. Grybauskas, antros eilės vidury.

A. Juraičio foto

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

Chicago, Ill.

Sophie Barcus Radio Hours

Chicago - WGES - 1390 kilocycles
Mo. - Fri. 8:45 - 9:30 A. M.

Sat. - 8:30 - 9:30 A. M.

Mondays (Lietuviškos vakaruškos)
7:00 - 8:00 P. M.

Sophie Barcus, 7121 So. Rockwell,
Chicago 29, Ill. - Tel. 42413

MARGUTIS - Kasdieninė Lietuvių Radijo Programa

Cicero - Chicago — WHFC — 1450 kilocycles

Programa kiekvieną vakarą 9:15 val.

Ketvirtadieniais dvi programos: 7:00 ir 9:15

Sekmadeniais 1:00 p. m.

Vedėja - Lilija Vanagaitienė

Margutis - 6755 S. Western Ave., Chicago, Ill.

Telef. GROvehill 6-2242

The Saltimieras Lithuanian Show

Chicago WGES - 5000 Watt - 1390 kc

Monday thru Friday from 8:00 to 8:30 P. M.

No recordings - Live talent only

Paul B. Šaltimieras, Director

6801 So. Talman Ave., Chicago 29, Ill.

Telephone FIancial 0650

New Britain, Conn.

"Tėvynės Garsai"

New Britain, Conn., WKNB 840 kil.

Girdima kiekvieno sekmadienio rytą

nuo 10:30 iki 11:00 val.

Programos vedėjas Vl. Plečkaitis

439 Stanley St., New Britain, Conn.

Baltimore, Md.

Lietuvių Melodijos Valandėlė

Baltimore, Md. - WBMD - 750 kilocycles

Sekmadeniais 12:30 - 1:00 vidurdienį

Šios programos vedėjai: Albertas Juškevičius, 4515

Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,

Phone Tuxedo 9-8693;

Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md.

Phone SARatoga 7-7963.

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos lietuvių kultūrinė radijo programa

Boston 15, Mass - WBMS - 1090 kilocycles

Sekmadeniais 12:30 iki 1:00 val. pietų metu

Vedėjas - P. Viščinis

31 Bunker Ave., Brockton 4, Mass.

Tel. Brockton 8-1159-R

Lietuvių Radio Korp. Programa

Boston, Mass. - WBMS - 1090 kilocycles

Sekmadeniais 12:00 iki 12:30 val. per pietus

Muzika, dainos ir Magdutės pasaka

Direktorius S. Minkus

502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. SO. 80489

Brooklyn, N. Y.

Lithuanian Radio Program

Brooklyn, N. Y. - WWRL - 5000 kilocycles

Programos pradžia kiekvieną

trečiadienį (Wednesday) 10:00 val. vak.

Joseph Ginkus, Director

495 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. - Tel. EV. 4-9293

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Klubas

savo savaitinę programą transliuoja

kiekviena šeštadienį 7:45 iki 8:30

per WDOK, banga 1260

Klubo pirm. ir bendrųjų reikalų ved. - Juozas Stem-

pužis, 1152 Dallas Rd., tel. SW 5-1900

Programos vedėjas - Balys Auginas, 1359 E. 94th St.,

tel. CE 1-5904

Išdininkas ir fin. reik. vedėjas - Aleksandras Laikūnas,

7205 Linwood Ave., tel. EN 1-1082.

Detroit, Mich.

"Baltic Melodies"

Detroit - WJLB - 1400 kilocycles

Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.

Director Helen Rauby

16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.

Telephone UNiversity 1-1072

"Lithuanian Melodies"

Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles

Sundays 1:00 - 1:30 P.M.

Director Ralph Valatka

15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.

Telephone BRoadway 32224

FRANK P. SPEECHER

LICENSED REAL ESTATE BROKER

Associated With George S. Bacon, Realtor

1955 HILLHURST AVE., Los Angeles 27, Calif.

Residence: HOLlywood 2-0777

Phones: NO. 3-3030, NO. 4-0031

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS 1722 WESTERN AVE.

Phone HO. 9-4600 HOLLYWOOD 27, CAL.

GOOD REALTY CO.

J. J. BAKUS, Lithuanian Real Estate Broker

Multiple Listing Service

4728 S. NORMANDIE, LOS ANGELES 37, CAL.

Office: AXminster 7900 Res.: PLasant 36590

Los Angeles, Calif.

Lithuanian Melody Hour

KOWL - 1580 kilocycles - Santa Monica, Calif.

Saturdays - 10:00 - 10:30 A. M.

Direktorius Bruno Gediminas, 1827 1/2 N. Western Ave.,

Los Angeles 27, Calif. Phone HO. 9-4150

Reikalų vedėjas - George Rudelis, 5027 Zelzak St.,

Encino, Calif.

Programos vedėjas - Bronius Dūda, 1315 McCollum St.,

Los Angeles 26, Calif.

New York - New Jersey

"Lietuvos Atsiminimų" Radijo Valanda

girdima kiekviena šeštadienį, 4:30 - 5:30 val. popiet

iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kil., ir 97.9 meg. (FM)

Direktorius - Jokūbas J. Stukas

1264 White St., Hillside, N. J.

Tel. WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa

Bendruomenės Balsas

Philadelphia, Pa. - WDAS - 1400 kilocycles

Programa sekmadieniais nuo 3 val. 30 min. po pietų

iki 4 val.

Duoda kultūrinės bei politinės apžvalgas, žinias,

muziką, skelbimus.

Visais reikalais rašyti:

Mr. B. Raugas, 517 Greenwich St., HO. 74178

Pusvalandžius redaguoja: J. Janulaitis, K. Kazlauskas,

A. Klimas, V. Muraškauskas, B. Raugas, J. Skladaitis

ir A. Šileika.

Pittsburgh, Pa.

Lithuanian Catholic Hour

Pittsburgh Pa., - WLOA - 1550 kilocycles

Sundays - 1:30 - 2:00 P. M.

Produced by Knights of Lithuania

Pittsburgh District

WLOA, Braddock, Pa.

Young Lithuanians of Pittsburgh Radio Program

Pittsburgh, Pa. — WHOD - 860 kilocycles

Sekmadeniais nuo 4:30 iki 5:00 P. M.

Direktorius J. Žilinskas, 2200 Sarah St., Pittsburgh

3, Pa.

Dir. pav. K. Pukas, 1503 Electric Ave., East Pitts-

burgh, Pa.

Programos vedėjas Pranas Saldukas, 5523 Howe Street

(Shadyside), Pittsburgh, Pa.

"YOUR FAVORITE LITHUANIAN AND AMERICAN MELODY HOUR"

Pittsburgh, Pa. - WHOD - 860 kilocycles

Šeštadieniais nuo 6:00 iki 6:30 P. M.

Produced by: Pranas Saldukas, Jurgis Žilinskas, and

Kostas Pukas.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas

Rochester, N. Y. - WHEC - 1460 kilocycles

Programa transliuojama kiekvieną sekmadienį

9:00 iki 9:30

Pr. Saladžius, pirm., 309 Alphonse St.

Pr. Puidokas, sekr., 38 St. Jacob St.

A. Beresnevičius, išd. ir fin. reikalų vedėjas,

120 Friedrich Prk, tel. HA-7158

Programos vedėjai: P. Armonas, A. Ciemenis, H.

Žemešis ir V. Zmuidzinas.

Waterbury, Conn.

"Lithuanian Memories"

Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles

Saturdays - 6:35 to 7:30 P. M.

Director Dr. M. J. Colney

148 Grand St., Waterbury 5, Conn.

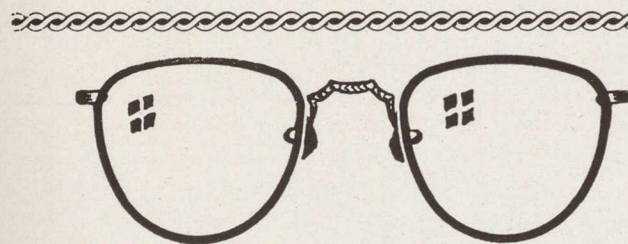
Lietuviams patarnauja jau 25 metus

JONES & HAMROCK MORTUARY

731 W. WASHINGTON BLVD LOS ANGELES 18

PROSPECT 6091

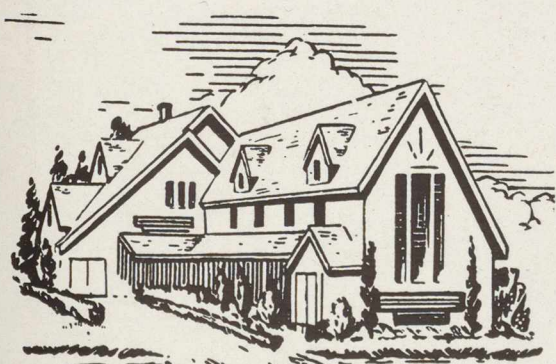
EYES EXAMINED GLASSES FITTED

DR. MICHAEL HOLLINGER

Optometrist

329 W. FIFTH STREET, LOS ANGELES, CAL.

Phone MUtual 1056

Pirma Lietuvių Istaiga Los Angeles

COWLEY & CASPER

Laidotuvių Namas

935 W. Washington Blvd. PR. 1061

MICHIGAN FARM CHEESE

DAIRY, INC.

FOUNTAIN, MICH.

JOHN ANDRULIS, President
ANGIE ANDRULIS, Vice-President

Gaminami tikri ir nepaprastai skanūs
lietuviški sūriai. Užsisakykite, tada patys
įsitikinsite.

KURŠIŲ, NERINGOJE